dizgikitap

MEB AGS ÖABT ÖZEL EĞİTİM

ÇÖZÜM

3

Bu denemenin her hakkı saklıdır. Hangi amaçla olursa olsun, denemenin tamamının veya bir kısmının Yayınevimizin yazılı izni olmadan kopya edilmesi, fotoğrafının çekilmesi, herhangi bir yolla çoğaltılması, yayımlanması ya da kullanılması yasaktır. Bu yasağa uymayanlar gerekli cezai sorumluluğu ve denemenin hazırlanmasındaki mali külfeti peşinen kabullenmiş sayılır.

Bu testte 50 çözüm vardır.

1. Zihin yetersizliği değerlendirmesinde yalnızca **uyumsal davranışlarda sınırlılık** bulunması tanı için yeterli değildir. **Entelektüel işlevlerde belirgin sınırlılık**, **uyumsal davranışlarda yetersizlik** ve bu güçlüklerin **gelişim döneminde başlamış olması** birlikte değerlendirilir. Sorudaki öğrencinin sosyal ve pratik uyumsal becerilerinde belirgin sınırlılık bulunmasına karşın **bireysel zekâ puanı ortalama sınırlarındadır** ve erken dönemden beri süregelen bir gelişimsel gerilik öyküsü yoktur. Dolayısıyla zihin yetersizliği açısından özellikle **entelektüel işlevlerde sınırlılık ölçütü karşılanmamaktadır**.

A) **Uyumsal davranışta iki alanda birden sınırlılık bulunduğundan zihin yetersizliği tanısı ölçütleri karşılanmıştır:** Uyumsal davranışların **sosyal ve pratik alanlarında sınırlılık** bulunması önemli bir bulgudur; ancak tek başına tanı koydurmaz. Zihin yetersizliği için **entelektüel işlevlerdeki sınırlılığın da** bulunması gerekir. Bu öğrencinin zekâ değerlendirmesi ortalama sınırlarındadır.

B) **Zihinsel işlevlerdeki sınırlılık ölçütü karşılanmadığından bu tanı konulmaz; güçlüğün başka kaynakları araştırılır:** Öğrencinin **uyumsal davranışlarında belirgin sınırlılık** bulunmasına rağmen **entelektüel işlevleri ortalama düzeydedir**. Bu nedenle zihin yetersizliği tanısı için gerekli ölçütler bütün olarak karşılanmamaktadır. Öğrencinin yaşadığı güçlüklerin **öğrenme, dil ve iletişim, çevresel veya başka gelişimsel etkenlerden** kaynaklanıp kaynaklanmadığı ayrıca değerlendirilmelidir. Bu nedenle en uygun değerlendirme B seçeneğidir.

C) **Zekâ puanı sınırda kabul edilerek öğrenci hafif düzeyde zihin yetersizliği kapsamında ele alınır:** Soruda zekâ puanının **ortalama sınırlar içinde** olduğu açıkça belirtilmiştir. Bu nedenle puanı "sınırda" kabul etmek doğru değildir. Ayrıca zihin yetersizliği yalnızca zekâ puanına göre belirlenmez; **uyumsal işlevsellik ve destek gereksinimleri** de değerlendirilir.

D) **Tanı, uyumsal davranış puanlarındaki düşüş sürerse konulmak üzere ileri bir tarihe bırakılır:** Tanı yalnızca uyumsal davranış puanlarının zaman içindeki değişimine göre ertelenmez. Mevcut değerlendirmede **entelektüel işlevlerde sınırlılık bulunmadığı** için zihin yetersizliği ölçütlerinin karşılanmadığı sonucuna ulaşılır.

E) **Öğrenci, eğitsel sınıflandırmaya göre öğretilebilir düzeyde değerlendirilir:** "**Öğretilebilir düzey**" gibi eski eğitsel sınıflandırmalar güncel tanısal yaklaşımın temelini oluşturmaz. Güncel değerlendirmede öğrencinin **entelektüel ve uyumsal işlevleri ile bireysel destek gereksinimleri** dikkate alınır.

Cevap: B

2. Öğrencinin **sözel olmayan akıl yürütme performansının yaşıtlarının çok üzerinde** olmasına karşın **okuma akıcılığının sınıf düzeyinin belirgin biçimde altında** olması, öğrencinin bilişsel kapasitesi ile belirli bir akademik alandaki performansı arasında belirgin bir uyumsuzluk olduğunu göstermektedir. Üstelik öğrencinin genel ders başarısının ortalama olması, bu güçlüğün göz ardı edilmesini gerektirmez. Çünkü öğrenci bazı alanlardaki **yüksek bilişsel kapasitesi** sayesinde genel akademik performansını ortalama düzeyde tutabiliyor olabilir. Bu tablo, aynı öğrencide **üstün yetenek ve özel öğrenme güçlüğünün birlikte bulunabileceği** durumları düşündürür. Dolayısıyla yalnızca genel başarıya bakılarak ek eğitimsel düzenlemeye gerek olmadığı sonucuna varılamaz.

A) Öğrencinin genel yeteneği ortalamadır; profildeki fark ölçme aracının duyarlılığından kaynaklanmaktadır: Öğrencinin **sözel olmayan akıl yürütme performansının yaşıtlarının çok üzerinde** bulunması, genel yeteneğinin ortalama olduğunu desteklemez. Ayrıca belirgin bilişsel performans ile okuma akıcılığı arasındaki farkı doğrudan ölçme aracının duyarlılığına bağlamak için yeterli kanıt yoktur.

B) Tablo eş zamanlı olmayan gelişimle açıklanır; gelişim alanları farklı hızda ilerlemektedir: Farklı gelişim alanlarının farklı hızlarda ilerlemesi genel olarak mümkün olsa da burada temel mesele yalnızca gelişim hızlarının farklı olması değildir. Öğrencinin değerlendirmede **özel öğrenme güçlüğü tanısı almış olması** ve özellikle okuma alanındaki belirgin güçlüğün, yüksek bilişsel performansla birlikte görülmesi söz konusudur. Bu nedenle seçenek tabloyu yeterince açıklamamaktadır.

C) Öğrencide beklenenden düşük başarı söz konusudur; belirlenen kapasite akademik performansa dönüşmemiştir: Öğrencinin **yüksek akıl yürütme kapasitesine rağmen okuma akıcılığının belirgin biçimde düşük olması**, kapasite ile performans arasında önemli bir fark olduğunu gösterir. Ancak bu seçenek, öğrencinin aynı zamanda **özel öğrenme güçlüğü ve yüksek bilişsel kapasitesinin birlikte ele alınması** gereğini D seçeneği kadar kapsamlı açıklamamaktadır.

D) Üstünlük ile yetersizlik birbirini örttüğü için başarı ortalama görünmektedir; iki gereksinim ayrı karşılanmalıdır: Bu seçenek tabloyu en kapsamlı biçimde açıklamaktadır. Öğrencinin **yüksek bilişsel kapasitesi**, özel öğrenme güçlüğünün akademik performans üzerindeki etkisini kısmen **maskeleyebilir** ve genel ders başarısının ortalama görünmesine yol açabilir. Ancak öğrencinin ortalama başarı göstermesi, **okuma alanındaki özel gereksinimin ortadan kalktığı anlamına gelmez**. Yüksek kapasite alanının desteklenmesi ile okuma güçlüğüne yönelik **özel eğitimsel düzenlemelerin** birlikte yürütülmesi gerekir.

E) Dar bir alandaki üstün performans savant sendromunun göstergesidir; öğretim genel işlev düzeyine göre planlanmalıdır: Bir alandaki yüksek performansın bulunması tek başına **savant sendromu** anlamına gelmez. Savant olgusu çok daha özgül bir klinik ve gelişimsel bağlamda değerlendirilir. Ayrıca öğrencinin güçlü bilişsel yönü ile okuma güçlüğünün birlikte bulunması, öğretimin yalnızca "genel işlev düzeyine" göre planlanmasını değil, **güçlü ve destek gerektiren alanların ayrı ayrı dikkate alınmasını** gerektirir.

Cevap: D

3. Otizm spektrum bozukluğunda "sosyal iletişim ve sosyal etkileşim" alanı; **sosyal karşılıklılık, göz teması ve sosyal yönelim, ortak dikkat, iletişimsel amaçla başkalarına yönelme ve sosyal etkileşimi başlatma/sürdürme** gibi özellikleri kapsar. Sorudaki I. bulguda çocuğun adı söylendiğinde kişiye yönelmemesi **sosyal yönelim ve sosyal iletişimle**, II. bulguda ilgisini çeken nesneyi yetişkine göstermemesi ise özellikle **ortak dikkat başlatma** ile ilişkilidir. III. bulgu olan sözcük sayısının azlığı ise tek başına sosyal iletişim ve etkileşim alanına özgü bir belirti değildir; dil gelişimindeki gecikme farklı nedenlerle de görülebilir.

I. Adıyla seslenildiğinde bakışını kendisine seslenen kişiye yöneltmemektedir: Bu bulgu **sosyal yönelimde ve sosyal iletişimde güçlük** açısından önemlidir. Çocuğun kendisine yöneltilen sosyal bir uyarana beklenen biçimde yönelmemesi, otizm spektrum bozukluğunda görülebilen sosyal iletişim özellikleriyle ilişkilidir. Bu nedenle I. bulgu uygundur.

II. İlgisini çeken bir oyuncağı aldığında onu yanındaki yetişkine gösterme girişiminde bulunmamaktadır: Bu bulgu özellikle **ortak dikkat başlatma** açısından önemlidir. Çocuğun ilgisini çeken bir nesneyi yalnızca kendisi için kullanmakla kalmayıp **başka bir kişinin dikkatini o nesneye yöneltmesi**, sosyal iletişimin önemli bir göstergesidir. İlgisini başkasıyla paylaşmaya yönelik bu tür girişimlerin bulunmaması, otizm spektrum bozukluğunun **sosyal iletişim ve sosyal etkileşim alanındaki** özellikleriyle doğrudan ilişkilidir. Bu nedenle II. bulgu da uygundur.

III. Yaşıtlarına göre belirgin biçimde az sayıda sözcük kullanmaktadır: Sözcük dağarcığının yaşıtlara göre sınırlı olması **dil gelişimindeki bir güçlüğü** gösterebilir; ancak tek başına otizm spektrum bozukluğunun sosyal iletişim ve sosyal etkileşim alanındaki temel özelliklerinden biri olarak değerlendirilemez. Otizmde dil gelişiminde farklılıklar görülebilse de **az sözcük kullanımı tek başına tanısal bir sosyal iletişim göstergesi değildir**.

Dolayısıyla sosyal iletişim ve sosyal etkileşim alanına doğrudan işaret eden bulgular **I ve II**'dir.

Cevap: C

4. **Müdahaleye tepki** yaklaşımında öğrencinin yetersiz akademik performans göstermesi tek başına doğrudan özel eğitim değerlendirmesine gönderilmesi için yeterli değildir. Öncelikle **birinci aşamadaki sınıf içi öğretimin niteliği**, uygulanan müdahalenin **bilimsel dayanaklı olması**, öğretimin sistematik biçimde yürütülmesi ve öğrencinin performansının **düzenli ilerleme ölçümleriyle izlenmesi** gerekir. Soruda ise öğretmen bu koşulların sağlanmadığını açıkça belirtmektedir. Dolayısıyla öğrencinin müdahaleye yanıt vermediği sonucuna ulaşmadan önce **birinci aşamadaki öğretim sürecinin uygunluğu güvence altına alınmalıdır**.

A) Önce birinci aşamadaki öğretimin niteliği güvence altına alınmalı ve ilerleme ölçümlerle izlenmelidir: Bu seçenek doğrudur. **Müdahaleye tepki** yaklaşımında ilk aşamada öğrenciye **etkili, bilimsel dayanaklı ve sınıf içinde uygulanabilir öğretim** sunulur ve öğrencinin performansı **düzenli biçimde ölçülerek izlenir**. Ancak öğretimin yeterli biçimde uygulanıp uygulanmadığı ve öğrencinin bu müdahaleye verdiği yanıt belirlenmeden öğrencinin "müdahaleye yanıt vermediği" sonucuna ulaşmak doğru değildir. Soruda sınıf öğretmeninin **bilimsel dayanağı belirlenmiş bir program uygulamadığı ve ölçümleri düzenli kaydetmediği** belirtildiğinden, öncelikle birinci aşamanın niteliği düzeltilmelidir.

B) Öğrenci, gecikmeyi önlemek amacıyla doğrudan merkezdeki eğitsel değerlendirme sürecine yönlendirilmelidir: Öğrencinin akıcılık ölçümlerinin düşük olması önemli bir bulgudur; ancak **müdahaleye tepki** yaklaşımının temel mantığı **doğrudan değerlendirmeye göndermek yerine önce uygun öğretimsel müdahaleyi uygulamak ve öğrencinin müdahaleye verdiği yanıtı izlemektir**. Bu nedenle birinci aşama gereği yerine getirilmeden doğrudan yönlendirme uygun değildir.

C) Öğrenci ikinci aşama atlanarak bireysel yoğunlaştırılmış öğretimin yürütüldüğü aşamaya alınmalıdır: Müdahaleye tepki yaklaşımında aşamalar **sistematik ve kademeli** biçimde işler. Öğrencinin birinci aşamadaki etkili öğretime verdiği yanıt değerlendirilmeden daha yoğun bir aşamaya geçilmesi uygun değildir. Ayrıca soruda birinci aşamanın yeterli biçimde uygulanmadığı görülmektedir.

D) **Zihinsel kapasite ile akademik başarı arasındaki fark hesaplanarak karar verilmelidir:** **Müdahaleye tepki** yaklaşımının temel karar ölçütü **zekâ puanı ile akademik başarı arasındaki fark** değildir. Yaklaşımda öğrencinin **uygulanan öğretimsel müdahaleye verdiği yanıt ve ilerleme hızı** temel alınır.

E) **Bir öğretim yılı boyunca beklenerek öğrencideki başarısızlığın belirginleşmesi izlenmelidir:** Öğrencinin uzun süre **başarısızlığı sürdürmesini beklemek**, erken müdahale anlayışıyla bağdaşmaz. Amaç, öğrencinin güçlüğünü yıllarca bekleyerek belirginleştirmek değil, **erken dönemde bilimsel dayanaklı müdahaleyi uygulamak ve ilerlemeyi düzenli olarak izlemektir**.

Cevap: A

5. İşitme yetersizliği olan öğrencinin eğitiminde amaç, öğretimi yalnızca işitme ve konuşma becerileriyle sınırlamak değil, öğrencinin **bütün gelişim alanlarını ve sınıf düzeyindeki akademik kazanımları** desteklemektir. Sorudaki planda bütün ders saatlerinin **dinleme ve konuşma çalışmalarına ayrılması**, akademik içeriklerin ve diğer gelişim alanlarının dışarıda bırakılması öğrencinin eğitim programına erişimini sınırlandırmaktadır. Ayrıca öğrencinin yalnızca öğretmeni dinleyip **istendiğinde tekrar eden pasif bir konumda** tutulması, **etkin katılım ve bağımsız öğrenme** ilkeleriyle bağdaşmamaktadır.

A) **Öğretimin bütün gelişim alanlarını kapsamaması ve etkin katılıma yer vermemesi:** Bu seçenek doğrudur. İşitme yetersizliği olan öğrencinin eğitiminde işitme ve konuşma becerilerinin desteklenmesi önemli olmakla birlikte öğretim bunlarla **sınırlandırılmamalıdır**. Öğrencinin **akademik, bilişsel, sosyal, iletişimsel ve bağımsız yaşam becerileri** de desteklenmeli ve öğrenci sınıf düzeyindeki eğitim içeriğine erişebilmelidir. Ayrıca yalnızca öğretmeni dinleme ve tekrar etme biçimindeki görevler yerine öğrencinin **etkin katılımını, iletişim kurmasını, düşünmesini, uygulama yapmasını ve bağımsızlığını** destekleyen öğrenme yaşantıları oluşturulmalıdır.

B) **Bireyselleştirilmiş eğitim programının okul yönetimince onaylanıp yürürlüğe konulmamış olması:** Soruda planın idari olarak onaylanıp onaylanmadığına ilişkin herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Ayrıca soruda belirtilen temel problem **öğretim içeriğinin ve öğrencinin öğrenme sürecindeki rolünün yanlış yapılandırılmasıdır**.

C) **İşitmeye yardımcı teknoloji kullanımının plana ayrı bir başlık olarak yazılmamış olması:** İşitmeye yardımcı teknolojiler öğrencinin **işitsel erişimini ve iletişimini desteklemek** açısından önemli olabilir; ancak her planda mutlaka ayrı bir başlık altında yer alması temel sorun değildir. Sorudaki asıl problem, eğitimin **yalnızca dinleme ve konuşmaya indirgenmesi** ve akademik içeriklerin dışarıda bırakılmasıdır.

D) **Ailenin plan hazırlama toplantısına önceden çağrılmamış ve görüşünün alınmamış olması:** Ailenin eğitim sürecine **katılımı ve görüşlerinin alınması** önemli olmakla birlikte soruda böyle bir durum belirtilmemiştir. Planın açık biçimde görülen temel sorunu, **öğretimin kapsamının daraltılması ve öğrencinin pasif katılımcı hâline getirilmesidir**.

E) **Öğrencinin destek eğitim odası yerine sınıf içinde eğitim görmesi:** İşitme yetersizliği olan öğrencinin sınıf içinde eğitim alması tek başına bir sorun değildir. Eğitim ortamı öğrencinin **bireysel gereksinimleri ve gerekli destekler** dikkate alınarak düzenlenir. Soruda sorun ortamdan çok, sınıf içindeki öğretimin **akademik içerikten ve diğer gelişim alanlarından koparılmasıdır**.

Cevap: A

6. Öğrencinin **yoğun ve süreklilik gösteren özel ilgisi**, akademik etkinliklere katılımını azaltan bir engel olarak görülmek yerine öğretim için **işlevsel bir motivasyon kaynağına dönüştürülebilir**. Öğrenci ulaşım hatlarının numaralarını, güzergâhlarını ve duraklarını ayrıntılı biçimde bilmektedir. Bu güçlü ilgiden yararlanılarak matematikte **sayı, sıralama, karşılaştırma ve işlem**, okumada ise **metin okuma ve anlamlandırma** çalışmaları ulaşım hatları üzerinden yapılandırılabilir. Böylece öğrenci ilgi duyduğu içerikle akademik becerileri ilişkilendirerek etkinliğe daha fazla katılabilir.

A) **Ulaşım hatlarından söz etmesini okul saatleri boyunca tümüyle yasaklamak:** Bu yaklaşım uygun değildir. Öğrencinin yoğun ilgisini tamamen ortadan kaldırmaya çalışmak, **motivasyonu azaltabilir** ve öğrencinin akademik çalışmalara katılımını artırmak yerine direnç oluşturabilir. Önemli olan ilgiyi yasaklamak değil, **öğretimsel bir araç olarak kullanmaktır**.

B) **İlgisinin kendiliğinden sönmesi için konuyu her açtığında görmezden gelmek:** Öğrencinin özel ilgisini yalnızca görmezden gelmek, bu ilginin **akademik katılım için kullanılabilecek motivasyonel değerinden** yararlanılmasını engeller. Ayrıca sorunun temelinde öğrencinin ilgisinin varlığı değil, bu ilginin akademik çalışmalara aktarılmaması bulunmaktadır.

C) **Akademik çalışmaların süresini kısaltıp kalan zamanı serbest etkinliğe ayırmak:** Etkinlik süresini öğrencinin performansına göre düzenlemek bazı durumlarda yararlı olabilir; ancak burada doğrudan çözüm, akademik çalışmayı azaltmak değil **öğrencinin ilgisini akademik becerilerin öğretimine bağlamaktır**. Bu nedenle seçenek temel öğretimsel yaklaşımı karşılamaz.

D) **Öğrenciyi ilgi alanının dışındaki konulara yönelmesi için sözel olarak uyarmak:** Öğrencinin özel ilgisini bastırmaya çalışmak yerine bu ilgiden **öğretimsel olarak yararlanmak** daha işlevseldir. Sürekli sözel uyarı vermek öğrencinin akademik çalışmaya katılımını kendiliğinden artırmaz.

E) **Sayı ve metin çalışmalarını ulaşım hatları içeriğiyle kurgulamak:** En uygun yaklaşım budur. Öğrencinin **özel ilgi alanı**, akademik öğretimin içine yerleştirilerek güçlü bir **motivasyon kaynağı** hâline getirilebilir. Örneğin matematikte hat numaralarını karşılaştırma, durak sayılarını hesaplama ve güzergâhları sıralama; okumada ise ulaşım çizelgeleri, güzergâh bilgileri veya kısa ulaşım metinlerini okuma gibi etkinlikler kullanılabilir. Böylece öğrencinin **ilgi alanı ile akademik beceriler arasında işlevsel bir bağlantı** kurulmuş olur.

Cevap: E

7. "Eğitilebilir düzey" ifadesi, günümüzde tercih edilmeyen **eski eğitsel sınıflandırma anlayışına** aittir. Bu yaklaşımda öğrenciler, özellikle **öğrenme kapasitesi ve eğitimden yararlanma biçimleri** temel alınarak kategorilere ayrılmış; ancak bu tür etiketlerin öğrencinin kapasitesine ilişkin **katı ve önceden belirlenmiş sınırlar oluşturması** eleştirilmiştir. Modern yaklaşım ise öğrenciyi sabit bir kategoriye yerleştirmekten çok **bireysel gereksinimlerini, işlevsel performansını ve gereksinim duyduğu desteklerin niteliğini** dikkate alır.

A) **Psikolojik sınıflandırma; zekâ puanını tek ölçüt sayması:** "Eğitilebilir düzey" psikolojik sınıflandırmaya değil, **eğitsel sınıflandırmaya** aittir. Psikolojik sınıflandırmalar daha çok **zekâ ve uyumsal davranış** gibi değerlendirmelere dayanır. Bu nedenle seçenek yanlıştır.

B) **Eğitsel sınıflandırma; bireyin öğrenme kapasitesine baştan sınır çizmesi:** "Eğitilebilir", "öğretilebilir" ve benzeri ifadeler **eğitsel sınıflandırma** anlayışının ürünüdür. Bu sınıflandırmaya yöneltilen önemli eleştirilerden biri, öğrencileri **öğrenme kapasitelerine ilişkin sabit ve sınırlayıcı kategorilere** ayırmasıdır. Böyle bir etiket öğrencinin gelişme potansiyelini olduğundan dar değerlendirmeye ve öğretim beklentilerinin düşürülmesine yol açabilir.

C) **Destek gereksinimine göre sınıflandırma; destek yoğunluğunu göz ardı etmesi:** Modern yaklaşımda sınıflandırma, öğrencinin **gereksinim duyduğu desteklerin niteliği ve yoğunluğu** üzerinden ele alınabilir. "Eğitilebilir düzey" ise bu çağdaş destek temelli anlayışa ait değildir.

D) **Psikolojik sınıflandırma; uyumsal davranışı ölçme dışında bırakması:** "Eğitilebilir düzey" psikolojik sınıflandırmanın bir kategorisi değildir. Ayrıca güncel psikolojik değerlendirmede **uyumsal davranışlar**, özellikle zihin yetersizliğinin değerlendirilmesinde önemli bir yere sahiptir.

E) **Destek gereksinimine göre sınıflandırma; mevzuatta karşılığının bulunmaması:** "Eğitilebilir düzey" destek gereksinimine göre sınıflandırmanın değil, **eski eğitsel sınıflandırmanın** bir terimidir. Dolayısıyla seçenek hem sınıflandırma türü hem de açıklama bakımından uygun değildir.

Cevap: B

8. Öğretmen, sınıfta işlenen **konuyu ve öğretim biçimini değiştirmemiş**, öğrenciden öğrendiği konuyla bağlantılı olarak **özgün bir düzenek tasarlamasını** ve ortaya koyduğu tasarımı **bilim şenliğinde sergileyip tanıtmasını** istemiştir. Burada yapılan temel farklılaştırma, öğrencinin ortaya koyacağı **ürünün niteliği ve biçimi** üzerindedir. Dolayısıyla zenginleştirme, içeriğin ya da öğretim sürecinin değiştirilmesinden çok **öğrencinin ortaya koyacağı ürünü çeşitlendirme ve üst düzey bir ürün ortaya koymasını sağlama** yönündedir.

A) **İçeriğe dayalı zenginleştirme:** İçeriğe dayalı zenginleştirmede öğrencinin karşılaştığı **bilgi, konu, kavram veya öğrenme alanı genişletilir ve derinleştirilir**. Soruda ise sınıfın işlediği konu değiştirilmemiştir. Bu nedenle temel düzenleme içerikte değildir.

B) **Sürece dayalı zenginleştirme:** Sürece dayalı zenginleştirmede öğrencinin **öğrenme süreci, düşünme biçimi, araştırma, problem çözme, sorgulama veya keşfetme yolları** farklılaştırılır. Soruda öğretmen sınıfta kullandığı çalışma biçimlerini aynı tutmuş, belirgin bir süreç değişikliği yapmamıştır.

C) **Öğrenme ortamına dayalı zenginleştirme:** Bu zenginleştirmede öğrencinin öğrenmesini desteklemek amacıyla **fiziksel veya sosyal öğrenme ortamı** değiştirilir ya da farklı öğrenme ortamlarından yararlanılır. Bilim şenliğinde ürünün sergilenmesi tek başına öğrenme ortamına dayalı zenginleştirme olarak değerlendirilmez; temel farklılaştırma öğrencinin ortaya koyduğu üründedir.

D) **Ürüne dayalı zenginleştirme:** Öğrenciden sınıfta işlenen konuyla ilişkili **özgün bir düzenek tasarlaması**, ardından bu ürünü **bilim şenliğinde sergileyip ziyaretçilere tanıtması** istenmiştir. Öğrencinin ortaya koyduğu ürün, sıradan bir sınıf çalışmasının ötesine taşınarak **özgün, somut ve paylaşılabilir bir ürüne** dönüştürülmüştür. İçerik ve süreç büyük ölçüde aynı kalırken farklılaştırmanın **ürün boyutunda** yapılması, doğrudan ürüne dayalı zenginleştirmeyi gösterir.

E) **Değerlendirmeye dayalı zenginleştirme:** Değerlendirmeye dayalı zenginleştirmede öğrencinin öğrenmesini belirlemek için **farklı değerlendirme yöntemleri, ölçütleri veya performans görevleri** kullanılır. Soruda temel değişiklik değerlendirme sürecinde değil, öğrencinin **tasarladığı ve sergilediği üründe** gerçekleştirilmiştir.

Cevap: D

9. Çocuğun **kaşığa vurma** ve **kalemi kutuya atma** gibi nesnelerle gerçekleştirilen eylemleri taklit edebilmesi, taklit becerisinin tamamen yok olmadığını; ancak **nesne taklidinden daha karmaşık olan beden hareketlerinin taklidinde** güçlük yaşadığını göstermektedir. Bu nedenle öğretimde çocuğun mevcut beceri düzeyinden başlanması ve daha karmaşık taklit davranışlarına **aşamalı olarak ilerlenmesi** uygun olur.

A) **Doğrudan sözel taklit çalışmalarına geçerek sesleri ve heceleri yineletmek:** Çocuğun henüz **beden hareketlerinin taklidinde** güçlük yaşadığı görülürken doğrudan sözel taklide geçmek, mevcut taklit repertuvarını dikkate almayan bir öğretim sıralaması olur.

B) **Taklit çalışmalarını bırakıp öğretimi yalnız sözel yönergelerle sürdürmek:** Çocuğun bazı davranışları taklit edebilmesi, **taklit becerisinin öğretimde kullanılabilecek bir güçlü yön** olduğunu gösterir. Bu nedenle taklit çalışmalarını tamamen bırakmak uygun değildir.

C) **Nesne taklidinden beden hareketlerinin taklidine kademeli olarak ilerlemek:** Çocuk **nesneyle yapılan eylemleri** taklit edebildiği hâlde **el çırpma, kolları kaldırma ve el sallama gibi beden hareketlerini** taklit edememektedir. Öğretimde önce çocuğun yapabildiği nesne taklitlerinden yararlanılması, ardından nesne aracılı hareketlerden giderek **beden hareketlerinin taklidine geçilmesi**, becerinin basitten karmaşığa doğru yapılandırılması açısından uygundur.

D) **Çocuğun taklit edebildiği tek bir hareketi çok sayıda yineleyerek çalışmayı sürdürmek:** Tek bir becerinin sürekli yinelenmesi çocuğun **taklit repertuvarını genişletmez**. Amaç yalnızca mevcut bir davranışı güçlendirmek değil, farklı taklit davranışlarını kazanmasını sağlamaktır.

E) **Taklit becerisinin yaşla birlikte kendiliğinden gelişmesini bir süre daha beklemek:** Otizm spektrum bozukluğunda gelişimsel becerilerin kendiliğinden ortaya çıkmasını beklemek yerine, gereksinim duyulan beceriler için **planlı ve sistematik öğretim** yapılması gerekir.

Cevap: C

10. Gelişim öyküsündeki etkenler **zamanlama** açısından değerlendirildiğinde gebelik dönemi, doğum dönemi ve doğumdan sonraki dönem birbirinden ayrılmalıdır. Annenin gebeliğin ilk üç ayında geçirdiği **kızamıkçık enfeksiyonu doğum öncesi**, **32. haftada gerçekleşen erken doğum ve düşük doğum ağırlığı doğum sırası**, 18 aylıkken geçirilen **menenjit ise doğum sonrası** döneme ilişkin risk etkenleridir.

A) **Öykudeki üç etken de doğum öncesi döneme aittir:** Yanlıştır. Kızamıkçık gebelik sırasında meydana geldiği için doğum öncesi etkendir; ancak erken doğum ve menenjit farklı dönemlere aittir.

B) **Kızamıkçık doğum sırası, erken doğum ise doğum öncesi etkendir:** Yanlıştır. **Kızamıkçık gebelik sırasında** meydana geldiğinden doğum öncesi etkendir. Erken doğum ise doğum olayına ilişkin **doğum sırası dönemi** kapsamında değerlendirilir.

C) **Menenjit, doğum sırası dönemine ait biyolojik bir etkendir:** Yanlıştır. Menenjit çocuğun **18 aylıkken** geçirdiği bir enfeksiyondur ve bu nedenle **doğum sonrası döneme** aittir.

D) **Erken doğum ve düşük doğum ağırlığı doğum sonrası etkenlerdir:** Yanlıştır. **Erken doğum** ve buna bağlı **düşük doğum ağırlığı**, doğumla ilişkili risk etkenleri olarak **doğum sırası döneminde değerlendirilir.**

E) **Etkenler sırasıyla doğum öncesi, doğum sırası ve doğum sonrasıdır:** Doğrudur. **Gebelikte geçirilen kızamıkçık doğum öncesi**, **erken doğum ve düşük doğum ağırlığı doğum sırası**, **18 aylıkken geçirilen menenjit ise doğum sonrası** etkendir. Dolayısıyla öyküdeki etkenler doğru biçimde **doğum öncesi → doğum sırası → doğum sonrası** şeklinde sıralanmaktadır.

Cevap: E

11. Öğrencinin **görme kalıntısından yararlanabildiği**, kısa metinleri büyüteçle okuyabildiği; ancak uzun süreli görsel okumada **göz yorgunluğu, okuma hızında düşme ve anlama performansında azalma** yaşadığı görülmektedir. Bu durumda öğrencinin mevcut görme becerisini tamamen ortadan kaldırmak yerine, **kalan görmeyi destekleyici yardımcı teknolojilerle** okuma erişimini artırmak gerekir. Büyüteç kısa metinlerde yararlı olmakla birlikte uzun metinlerde görsel yükü artırdığı için **sesli okuma yazılımının büyüteçle birlikte kullanılması**, öğrencinin hem görsel hem işitsel erişimden yararlanmasını sağlar.

A) **Öğrencinin bütün ders materyallerini Braille yazıya çevirtmek:** Uygun değildir. Öğrencinin **görme kalıntısı vardır ve büyüteçle metin okuyabilmektedir**. Bu nedenle görsel okumayı tamamen bırakıp bütün materyalleri Braille'e dönüştürmek, öğrencinin kullanılabilir görme kapasitesini gereksiz biçimde devre dışı bırakır.

B) **Metni sesli okuyan bir yazılımı büyüteçle birlikte kullanmasını sağlamak:** Doğrudur. Öğrenci kısa metinlerde **büyüteçle bağımsız okuyabilmekte**, ancak uzun metinlerde görsel yorgunluk nedeniyle performansı düşmektedir. **Sesli okuma yazılımı**, uzun metinlerde görsel yükü azaltırken büyüteç de öğrencinin gerektiğinde metni görsel olarak takip etmesine olanak sağlar. Böylece **mevcut görme becerisi korunur ve yardımcı teknolojiyle erişilebilirlik artırılır**.

C) **Öğrenciye verilen metinlerin uzunluğunu kalıcı olarak yarıya indirmek:** Uygun değildir. Metinleri sürekli ve keyfî biçimde kısaltmak öğrencinin **eğitim içeriğine erişimini sınırlar**. Gerektiğinde metin erişilebilir hâle getirilmeli ve yardımcı teknolojiler kullanılmalıdır; amaç akademik içeriği azaltmak değil, **erişim biçimini uyarlamaktır**.

D) **Öğrenciyi uzun metin içeren okuma çalışmalarından muaf tutmak:** Uygun değildir. Bu yaklaşım öğrencinin **okuma ve akademik becerilerini geliştirme fırsatını ortadan kaldırır**. Sorun uzun metnin kendisi değil, uzun süreli görsel okumanın oluşturduğu yük olduğundan, öncelikle uygun erişim ve destek yöntemleri düzenlenmelidir.

E) **Büyüteç kullanımını bırakıp öğretimi yalnız dokunsal materyallerle sürdürmek:** Uygun değildir. Öğrenci **görme kalıntısını işlevsel olarak kullanabilmektedir**. Bu nedenle yalnızca dokunsal materyallere yönelmek, öğrencinin mevcut görsel kapasitesinden yararlanmasını gereksiz yere engeller.

Cevap: B

12. Sabah rutini **15 dakika gibi kısa bir sürede tamamlanmakta**, ayrıca tüm aile bireyleri bu sırada acele etmektedir. Buna rağmen uzmanın rutinin içine **dört basamaklı bağımsız giyinme becerisinin tamamını** yerleştirmesi, rutin temelli müdahalenin temel mantığıyla uyuşmamaktadır. Rutin temelli çalışmalarda hedef, ailenin günlük yaşamına doğal biçimde yerleşebilecek, **rutin akışını bozmayacak ve uygulanabilir büyüklükte** olmalıdır.

A) **Hedefin rutinin akışını bozmayacak ölçekte seçilmesi:** Doğrudur. Bu uygulamada temel sorun, **15 dakikalık ve yoğun bir sabah rutinine dört basamaklı bir becerinin tamamının** yerleştirilmesidir. Hedef, örneğin giyinme becerisinin yalnızca bir basamağıyla başlanarak ailenin mevcut rutinine uygun hâle getirilebilirdi.

B) **Öğretim için gün içinde ayrı bir zaman diliminin ayrılması:** Yanlıştır. Rutin temelli müdahalenin temel özelliği, becerinin yapay biçimde ayrı bir öğretim zamanına taşınmasından çok **doğal günlük rutinlerin içine yerleştirilmesidir**. Dolayısıyla burada asıl gözetilmeyen nokta bu değildir.

C) **Rutinlerin aile yerine uzman tarafından belirlenmesi:** Yanlıştır. Uzman aileyle iş birliği içinde çalışmalı ve ailenin önceliklerini dikkate almalıdır; ancak soruda doğrudan gösterilen temel problem, hedefin **mevcut rutinin zaman ve akış özelliklerine uygun olmamasıdır**.

D) **Genellemenin öğretim tamamlandıktan sonra ayrı bir aşama olarak planlanması:** Yanlıştır. Rutin temelli müdahalede becerinin **doğal bağlamda ve günlük yaşam içinde** kullanılması zaten genelleme fırsatlarını öğretimin içine yerleştirir. Genellemenin yalnızca öğretim sonrasında yapılacak ayrı bir aşama olarak düşünülmesi yaklaşımın temel özelliği değildir.

E) **Hedeflerin akademik içerik alanlarından seçilmesi:** Yanlıştır. Erken müdahalede hedefler yalnızca akademik alanlardan seçilmez; **öz bakım, iletişim, hareket, sosyal etkileşim ve bağımsız yaşam becerileri** gibi işlevsel alanlar da hedeflenebilir. Buradaki giyinme becerisi de işlevsel ve uygun bir hedeftir; sorun hedefin kendisinden çok **hedefin rutin için fazla kapsamlı seçilmesidir**.

Cevap: A

13. İki gözlemcinin aynı zaman dilimindeki davranışı **3 ve 9 kez** kaydetmesi ve kayıtların incelenmesinde **farklı davranışları "sinirlenme" olarak saydıklarının** görülmesi, hedef davranışın gözlemciler tarafından aynı biçimde tanımlanmadığını gösterir. Bu durumda yapılması gereken, davranışı **doğrudan gözlenebilir, ölçülebilir ve sınırları belirli** hâle getirmektir.

I. **Hedef davranışın başlangıcını ve bitişini belirten, gözlenebilir bir tanımının yazılması:** Doğrudur. Hedef davranışın **işevuruk tanımı**, gözlemcilerin aynı davranışı aynı ölçütlere göre kaydetmesini sağlar. Örneğin "sinirlenme" gibi yorum içeren genel bir ifade yerine, davranışın **ne zaman başlayacağı, hangi davranışları kapsayacağı ve ne zaman sona ereceği** açıkça belirtilmelidir.

II. **Gözlemcilere davranışın hangi tanı grubunda görüldüğünün açıklanması:** Yanlıştır. Bir davranışın **hangi tanı grubunda görüldüğünü bilmek**, davranışın gözlenebilir biçimde tanımlanmasını sağlamaz. Hatta gözlemcilerin tanı bilgisinden hareketle davranışları farklı yorumlamasına yol açabilir. Gözlemci davranışın tanısal niteliğine değil, **önceden belirlenmiş gözlenebilir ölçütlerine** göre kayıt yapmalıdır.

III. **Tanıma girmeyen benzer davranışların örneklerle ayrıca belirtilmesi:** Doğrudur. **Örnek olmayan davranışların**, yani hedef davranışla karıştırılabilecek benzer davranışların ayrıca belirtilmesi, gözlemcilerin hedef davranışın sınırlarını aynı biçimde anlamasına yardımcı olur. Böylece **gözlemciler arası farklı yorumlama** azaltılır.

Dolayısıyla hedef davranışın **işevuruk olarak tanımlanması** ve tanıma girmeyen benzer davranışların **örneklerle ayırt edilmesi** gerekir.

Cevap: D

14. Doğuştan görme yetersizliği olan ve **görme kalıntısı bulunmayan** birinci sınıf öğrencisinin Braille okuma yazmaya hazırlanmasında öncelik, doğrudan harf sembollerini ezberletmek değil, öğrencinin **dokunsal algı ve parmak kullanma becerilerini** geliştirmektir. Braille okuma, görsel sembollerden farklı olarak **parmak uçlarıyla kabartmaları ayırt etme, soldan sağa düzenli tarama ve iki eli işlevsel kullanma** becerilerine dayanır.

A) **Harflerin Braille karşılıklarının belirli bir sırayla ezberletilmesi:** Uygun değildir. Öğrencinin öncelikle **dokunsal ayırt etme ve tarama becerilerini** kazanması gerekir. Bu temel beceriler yeterince gelişmeden Braille sembollerinin ezberletilmesi etkili bir başlangıç oluşturmaz.

B) **Kabartma yazı aracındaki bütün tuşların işlevlerinin tek tek tanıtılması:** Uygun değildir. Kabartma yazı aracının kullanımının öğretilmesi önemli olmakla birlikte, Braille okuma yazma öğretiminin ilk basamağında temel öncelik **dokunsal algı ve tarama becerileridir**.

C) **Kısaltmalı Braille yazımının kurallarının baştan itibaren öğretilmesi:** Uygun değildir. **Kısaltmalı Braille**, temel Braille okuma yazma becerileri kazanıldıktan sonra ele alınabilecek daha ileri bir konudur. Başlangıçta öğrencinin temel sembolleri ve dokunsal okuma becerilerini geliştirmesi gerekir.

D) **Öğrencinin kalemle yazı yazma çalışmalarına bir süre daha devam etmesi:** Uygun değildir. Öğrencinin **görme kalıntısı bulunmadığından**, Braille öğretimine hazırlık açısından görsel yazıdan çok **dokunsal okuma ve yazma becerilerine** yönelmek gerekir.

E) **Parmak uçlarıyla ayırt etme ve iki elle tarama becerileri:** Doğrudur. Braille okuma öğretiminin temelinde **dokunsal ayırt etme**, **parmak uçlarının etkin kullanımı** ve **iki elle sistematik tarama** becerileri bulunur. Öğrencinin bu ön becerileri geliştikçe Braille sembollerinin ayırt edilmesi ve daha akıcı okunması kolaylaşır.

Cevap: E

15. Standart gelişim ölçeğinde elde edilen **çok düşük profil**, çocuğun gerçek gelişim düzeyini tek başına yansıtmayabilir. Çünkü çocuk **masa başında oturmayı reddetmiş**, yönergelerin çoğunu yerine getirmemiş ve kısa sürede ortamdan uzaklaşmak istemiştir. Bu durum, ölçülen performansın çocuğun gerçek becerilerinden çok **değerlendirme ortamına uyum, motivasyon ve iş birliği güçlüklerinden** etkilenmiş olabileceğini düşündürür. Bu nedenle çocuğun oyun sırasında daha doğal ve güdüleyici bir ortamda sergilediği becerilerin gözlenmesi uygun olur.

A) **Çocuğun becerilerini doğal ve güdüleyici bir bağlamda görebilmek:** Doğrudur. **Oyun temelli değerlendirme**, özellikle küçük çocuklarda çocuğun ilgisini ve motivasyonunu artırarak becerilerin daha doğal koşullarda ortaya çıkmasını sağlar. Böylece masa başı değerlendirmesinde **iş birliği ve motivasyon eksikliği nedeniyle olduğundan düşük görünen performansın** yeniden değerlendirilmesine olanak verir.

B) **Değerlendirme için ayrılan toplam oturum süresini kısaltmak:** Yanlıştır. Oyun temelli değerlendirmenin temel amacı **değerlendirme süresini azaltmak değil**, çocuğun becerilerini daha doğal ve işlevsel bir bağlamda ortaya koymasını sağlamaktır.

C) **Aileyi değerlendirmenin planlanması ve yürütülmesi sürecinin dışında tutmak:** Yanlıştır. Erken çocukluk döneminde **aile katılımı** değerlendirme sürecinin önemli bir parçasıdır. Oyun temelli değerlendirme, aileyi süreçten dışlamayı gerektirmez.

D) **Çocuğun performansını yaşıtlarından oluşan bir norm grubuyla karşılaştırabilmek:** Yanlıştır. **Norma dayalı değerlendirmeler**, çocuğun performansını standart koşullarda norm grubuyla karşılaştırmayı amaçlar. Oyun temelli değerlendirmenin temel gerekçesi ise performansı **doğal ve çocuğun katılımını destekleyen koşullarda** gözlemlemektir.

E) **Sürmekte olan tıbbi tanı sürecinin sonuçlanmasını hızlandırmak:** Yanlıştır. Oyun temelli değerlendirmenin amacı **tıbbi tanı sürecini hızlandırmak** değil, çocuğun gelişimsel becerileri hakkında daha geçerli ve işlevsel bilgi elde etmektir.

Cevap: A

16. İşitme kaybının derecelendirilmesinde, kaybın düzeyi arttıkça **konuşma seslerini algılama ve ayırt etme güçlüğü** de artar. Ancak özellikle "orta derecede kayıp" ile "çok ileri derecede kayıp" arasında önemli bir eğitsel fark vardır. Orta derecede kayıpta konuşma sesleri bütünüyle duyulamaz değildir; uygun koşullarda ve desteklerle konuşmanın önemli bir bölümü algılanabilir.

I. Çok hafif derecede kayıpta birey fısıltıyı ve uzaktan gelen konuşmayı duymakta güçlük çeker: Doğrudur. **Çok hafif işitme kaybında** özellikle düşük şiddetteki seslerin, fısıltının ve uzaktan gelen konuşmanın algılanmasında güçlük görülebilir. Gürültülü ortamlarda konuşmayı takip etmek de zorlaşabilir.

II. Orta derecede kayıpta birey konuşma seslerini hiçbir koşulda ayırt edemez: Yanlıştır. **Orta derecede işitme kaybında** konuşma seslerinin tümüyle ayırt edilememesi söz konusu değildir. Kişi, özellikle konuşma yükseltildiğinde veya uygun işitsel destek kullanıldığında konuşmayı algılayabilir ve ayırt edebilir. "Hiçbir koşulda" ifadesi bu nedenle yanlıştır.

III. Çok ileri derecede kayıpta sese verilen tepki en alt düzeydedir; görsel ve dokunsal destek gerekir: Doğrudur. **Çok ileri derecede işitme kaybında** konuşma seslerinin işitsel olarak algılanması son derece sınırlıdır. Eğitimde **işitsel desteğin yanı sıra görsel ve dokunsal ipuçlarından** yararlanılması gerekebilir.

Dolayısıyla **I ve III** numaralı yargılar doğrudur.

Cevap: C

17. İşitme cihazı kullanan öğrencinin sınıf içindeki erişimini artırmak için temel amaç, **işitsel ve görsel ipuçlarını birlikte kullanabileceği**, konuşmayı takip edebileceği ve sınıf içindeki etkileşime katılabileceği bir ortam oluşturmaktır. Bu nedenle öğretmenin konuşma biçimi de önemlidir. Özellikle **sesi yükseltmek veya heceleri yapay biçimde uzatmak**, konuşmanın doğal özelliklerini bozabileceğinden uygun bir düzenleme değildir.

A) Öğrenciyi, öğretmeni ve akranlarını görebileceği bir konuma yerleştirmek: Uygundur. İşitme cihazı kullanan öğrencinin **öğretmenin yüzünü, dudak hareketlerini ve sınıftaki konuşmacıları görebilmesi**, işitsel bilgiyi görsel ipuçlarıyla desteklemesine yardımcı olur.

B) Tahtaya yazarken konuşmayıp yazma bittikten sonra sınıfa dönerek anlatmak: Uygundur. Öğretmenin tahtaya dönük konuşması öğrencinin **yüzü ve dudak hareketlerini görememesine** neden olur. Bu nedenle yazma sırasında konuşmamak ve açıklamayı öğrenciye dönerek yapmak erişimi artırır.

C) Ders öncesinde konunun anahtar sözcüklerini öğrenciyle çalışmak: Uygundur. Önceden **anahtar sözcüklerin ve temel kavramların** tanıtılması, öğrencinin ders sırasında işitsel olarak algıladığı bilgileri anlamlandırmasını kolaylaştırır.

D) Grup tartışmasında o an konuşan öğrenciyi işaretle göstermek: Uygundur. İşitme cihazı kullanan öğrencinin **kimin konuştuğunu görsel olarak takip etmesi**, konuşmayı anlamasını ve grup tartışmasına katılımını kolaylaştırır.

E) Anlaşılırlığı artırmak amacıyla sesi yükselterek ve heceleri uzatarak konuşmak: Uygun değildir. İşitme kaybı olan öğrenciyle iletişimde **bağırmak veya heceleri yapay biçimde uzatmak** önerilmez. Bu tür bir konuşma doğal konuşma örüntüsünü bozabilir ve konuşmanın anlaşılmasını zorlaştırabilir. Bunun yerine **normal, açık ve doğal bir sesle**, uygun hızda ve öğrenciye dönük konuşmak gerekir.

Cevap: E

18. Pekiştirme tarifelerinde temel ayrım, pekiştirecin **tepki sayısına mı** yoksa **zamana mı** bağlı olduğudur. **Oranlı pekiştirme tarifelerinde** pekiştireç belirli sayıda tepkinin ardından verilir; **zaman aralığı tarifelerinde** ise belirli bir zamanın geçmesi temel ölçüttür.

I. Öğrencinin her beş doğru tepkisinin ardından pekiştireç sunmak: Doğrudur. Pekiştireç **sabit bir tepki sayısına**, yani her 5 doğru tepkiye bağlanmıştır. Bu nedenle **sabit oranlı pekiştirme tarifesidir**.

II. Ortalama beş doğru tepkide bir, her seferinde değişen sayıda tepkinin ardından pekiştireç sunmak: Doğrudur. Pekiştireç için gerekli **tepki sayısı değişmektedir**, ancak ortalama olarak 5 tepki esas alınmaktadır. Bu nedenle **değişken oranlı pekiştirme tarifesidir**.

III. Her iki dakikanın sonunda, o anda doğru tepki gözlenmişse pekiştireç sunmak: Yanlıştır. Burada temel ölçüt **tepki sayısı değil, geçen süredir**. İki dakikalık bir süre esas alındığından bu düzenleme **oranlı değil, zaman aralığına dayalı** bir pekiştirme tarifesidir.

Dolayısıyla oranlı pekiştirme tarifesine uygun olan **I ve II** numaralı düzenlemelerdir.

Cevap: C

19. Öğretmen, öğrencinin henüz tam olarak gerçekleştiremediği **kapalı çember çizme davranışına giderek daha fazla benzeyen tepkileri** aşamalı olarak pekiştirmektedir. Önce uçları birleşmeyen eğri çizgiler kabul edilmiş, daha sonra **uçları birbirine daha yakın olan**, son aşamada ise **uçları tamamen birleşen** çizimler pekiştirilmiştir. Burada öğretim, becerinin basamaklara ayrılarak sırayla öğretilmesine değil, hedef davranışa **ardışık olarak yaklaşan tepkilerin seçilerek pekiştirilmesine** dayanmaktadır.

A) İleri zincirleme: Yanlıştır. İleri zincirlemede çok basamaklı bir becerinin **ilk basamağından başlanır** ve basamaklar sırayla öğretilir. Bu soruda bir beceri basamaklandırılmamış, tepkilerin hedef davranışa benzerlik derecesi değiştirilmiştir.

B) Geriye zincirleme: Yanlıştır. Geriye zincirlemede becerinin **son basamağı önce öğretilir** ve daha sonra önceki basamaklar eklenir. Sorudaki uygulamada böyle bir beceri basamaklandırması bulunmamaktadır.

C) Tüm beceri öğretimi: Yanlıştır. Tüm beceri öğretiminde becerinin **bütün basamakları tek bir öğretim oturumunda** ele alınır. Burada ise öğrencinin verdiği tepkilerin hedef davranışa giderek yaklaştırılması söz konusudur.

D) Şekil verme: Doğrudur. **Şekil verme**, henüz tam olarak ortaya çıkmamış bir hedef davranışa **ardışık yaklaşımların** sistematik biçimde pekiştirilmesidir. Öğretmen önce yaklaşık bir çemberi, ardından hedef şekle daha çok benzeyen çizimleri ve son olarak **tam kapalı çemberi** pekiştirerek davranışı aşamalı olarak biçimlendirmiştir.

E) İpucunun azaltılmasıyla öğretim: Yanlıştır. İpucunun azaltılmasında öğrencinin doğru tepki vermesini sağlamak için kullanılan **ipuçları sistematik olarak geri çekilir**. Bu örnekte ise temel işlem, davranışın hedefe yaklaşan biçimlerinin **ardışık olarak pekiştirilmesidir**.

Cevap: D

20. Uygulamalı davranış analizinde müdahalenin odağı, davranışın yalnızca bir tanı grubuyla ilişkili olması değil, **bireyin günlük yaşamını ve toplumsal işlevselliğini anlamlı biçimde etkileyen davranışların değiştirilmesidir**. Ayrıca davranış değişikliğinin yalnızca öğretim sırasında ortaya çıkması yeterli değildir; değişimin **sürdürülmesi ve farklı kişi, ortam ve koşullara genellenmesi** de planlanmalıdır. Müdahalenin gerçekten etkili olduğunun gösterilmesi için ise davranışın **doğrudan ve tekrarlı ölçümlerle** izlenmesi gerekir.

I. Uygulama, hedef davranışın bireyin yaşamındaki toplumsal önemine göre değil, davranışın hangi tanı grubunda görüldüğüne göre planlanır: Yanlıştır. Uygulamalı davranış analizinde hedef davranışların seçiminde **toplumsal geçerlik** önemlidir. Davranışın hangi tanı grubunda görülmesinden çok, davranışın **bireyin yaşamı açısından anlamlı olması** ve işlevsel bir değişim sağlaması dikkate alınır. Uygulamalı davranış analizinin uygulama alanı belirli bir tanı grubuyla sınırlı değildir.

II. Öğretim sona erdikten sonra davranışın sürmesi ve farklı ortamlara aktarılması, plana baştan yazılması gereken bir amaçtır: Doğrudur. Öğrenilen davranışın öğretim sona erdiğinde **sürdürülmesi** ve farklı kişi, ortam ve koşullarda **genellenmesi**, davranış değişikliğinin kalıcı ve işlevsel olması açısından önemlidir. Bu nedenle **genelleme ve kalıcılık** sonradan tesadüfen ortaya çıkması beklenen sonuçlar olarak değil, müdahale planının başlangıcından itibaren dikkate alınmalıdır.

III. Davranıştaki değişimin müdahaleyle ilişkili olduğu, doğrudan ve tekrarlı ölçümlerle gösterilir: Doğrudur. Uygulamalı davranış analizinde davranış **doğrudan gözlenir ve ölçülür**; müdahale öncesi ve müdahale sırasında tekrarlı ölçümler alınarak davranıştaki değişim izlenir. Böylece ortaya çıkan değişimin **müdahale ile işlevsel ilişkisini** göstermek amaçlanır.

Dolayısıyla **II ve III** numaralı yargılar doğrudur.

Cevap: E

21. İki belgenin işlevi birbirinden farklıdır. **Tanı ve yetersizlik düzeyini gösteren belge**, öğrencinin tıbbi/klinik açıdan durumunu ortaya koyarken; öğrencinin **hangi eğitim ortamında eğitim alacağı ve hangi özel eğitim hizmetlerinden yararlanacağına ilişkin karar**, eğitsel değerlendirme ve yerleştirme sürecinin sonucudur. Öğretmenin öğretim planlamasında özellikle **eğitim ortamı ve destek hizmetlerine ilişkin kararları** dikkate alması gerekir.

A) Tanı ve düzey bilgisini taşıyan belge öğrencinin eğitim ortamını belirler; diğer belge yalnızca bilgilendirme amacı taşır: Yanlıştır. **Tıbbi tanı**, öğrencinin eğitim ortamını tek başına belirlemez. Eğitim ortamı ve sunulacak özel eğitim hizmetleri, öğrencinin **eğitsel gereksinimleri** temelinde belirlenir.

B) İki belge de aynı süreçte ve aynı kurul tarafından, öğrencinin eğitim gereksinimlerini belirlemek üzere düzenlenir: Yanlıştır. **Tıbbi tanılama** ile **eğitsel değerlendirme ve yerleştirme** aynı işlem değildir ve aynı amaçla yürütülmez.

C) Eğitim ortamı ve destek hizmetine ilişkin kararı taşıyan belge, eğitsel değerlendirme ve yerleştirme sürecinin çıktısıdır ve öğretimsel kararların dayanağını oluşturur: Doğrudur. Öğrencinin **tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim alması** ve **destek eğitim hizmetinden yararlanması** gibi kararlar, öğrencinin eğitim gereksinimlerine ilişkin **eğitsel değerlendirme ve yerleştirme sürecinin sonucudur.** Öğrencinin destek eğitim odasında hangi derslerden ve haftada kaç saat yararlanacağı ise Yönetmelik'in **25. maddesine** göre okuldaki **BEP geliştirme birimince** belirlenir.

D) Tanı ve düzey bilgisini taşıyan belge eğitsel değerlendirmenin, diğer belge ise tıbbi tanılamanın çıktısıdır: Yanlıştır. Belgelerin işlevleri tersine çevrilmiştir. **Tanı ve yetersizlik düzeyine ilişkin belge** tıbbi/klinik tanılama boyutuyla; **eğitim ortamı ve destek hizmetlerine ilişkin karar** ise eğitsel değerlendirme ve yerleştirme boyutuyla ilişkilidir.

E) Eğitsel değerlendirme yalnızca tıbbi tanısı bulunmayan öğrenciler için yürütülür; tanısı olan öğrencide bu belge aranmaz: Yanlıştır. **Tıbbi tanı ile eğitsel değerlendirme birbirinin yerine geçmez.** Tıbbi tanısı bulunan öğrencinin de eğitim gereksinimlerinin belirlenmesi ve uygun eğitim hizmetlerinin planlanması için eğitsel değerlendirmesi yapılabilir.

Cevap: C

22. Çocuk, yetişkinin **işaret ettiği nesneye bakışını yönelterek** yetişkinin dikkat yönlendirmesine yanıt verebilmektedir. Buna karşılık kendi ilgisini çeken nesneyi yetişkinle **paylaşmamakta, göstermemekte ve yetişkinin dikkatini nesneye yöneltmeye çalışmamaktadır**. Bu iki davranış, ortak dikkatin **yanıt verme** ve **başlatma** boyutlarının birbirinden ayrılmasını gerektirir.

A) **Ortak dikkat becerileri yaşına uygun biçimde gelişmiştir:** Yanlıştır. Çocuğun ortak dikkate **yanıt verme** becerisi görülmekle birlikte, kendi ilgisini yetişkinle paylaşmaya yönelik **ortak dikkat başlatma** davranışı görülmemektedir. Bu nedenle iki boyutun da gelişmiş olduğu söylenemez.

B) **Ortak dikkat becerilerinin hiçbiri henüz gelişmemiştir:** Yanlıştır. Yetişkin uzaktaki nesneyi işaret ettiğinde çocuğun **bakışını nesneye yöneltmesi**, ortak dikkate yanıt verdiğini göstermektedir.

C) **Ortak dikkat yerine yalnız istek bildirme davranışları gelişmiştir:** Yanlıştır. Çocuk nesneyi almakta ve bu durum bir **istek davranışı** olarak değerlendirilebilir; ancak yetişkinin işaret ettiği nesneye bakması da açık biçimde **ortak dikkate yanıt verme** davranışıdır. Dolayısıyla ortak dikkat tamamen yok değildir.

D) **Ortak dikkate yanıt verme gelişmiş, ortak dikkat başlatma gelişmemiştir:** Doğrudur. Yetişkinin işaretini takip edip **işaret edilen nesneye bakması**, **ortak dikkate yanıt verme** becerisinin bulunduğunu gösterir. Buna karşılık çocuğun kendi ilgisini çeken nesneyi yetişkine **göstermemesi, bakışını yetişkine yöneltmemesi ve nesneyi paylaşmaya çalışmaması**, **ortak dikkat başlatma** becerisinin gelişmediğini düşündürür.

E) **Güçlük ortak dikkatte değil, alıcı dil becerilerindedir:** Yanlıştır. Çocuk yetişkinin işaret ettiği nesneye bakarak **yetişkinin dikkat yönlendirmesini takip edebilmektedir**. Bu gözlem, temel güçlüğün alıcı dilden çok **ortak dikkat başlatma** alanında olduğunu göstermektedir.

Cevap: D

23. Öğrencinin **tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimine devam edeceği okul ve eğitim ortamı belirlendikten sonra**, okul yönetiminin görevi yerleştirme kararını yeniden vermek değil, öğrencinin eğitim hizmetlerinden etkili biçimde yararlanabilmesi için gerekli düzenlemeleri yapmaktır. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin **49. maddesinde** okul müdürünün, **özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler ve ailelerine yönelik özel eğitim hizmetlerinin sunulması için gerekli tedbirleri alması** ve okulda özel eğitim hizmetlerinin iş birliği içinde yürütülmesini sağlaması öngörülmektedir.

A) **Öğrencinin rehberlik ve araştırma merkezine yönlendirilmesine ilişkin iş ve işlemleri başlatmak ve yürütmek:** Yanlıştır. Öğrencinin yerleştirme kararı zaten verilmiştir. Okul yönetiminin görevi bu aşamada öğrenciyi yeniden RAM'a yönlendirmek değildir.

B) **Okul rehberlik servisiyle iş birliği içinde öğrencinin uyumu ve erişimi için gerekli tedbirleri almak:** Doğrudur. Okul yönetimi, öğrencinin **eğitim ortamına uyumunu, eğitime erişimini ve özel eğitim hizmetlerinden yararlanmasını** destekleyecek gerekli tedbirleri almalıdır. Yönetmelik okul müdürüne özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler ve ailelerine yönelik hizmetlerin sunulması için gerekli tedbirleri alma sorumluluğu vermektedir.

C) **Öğrencinin eğitsel değerlendirmesini yeniden yaparak yerleştirmeye esas olacak raporu merkez adına düzenlemek:** Yanlıştır. **Eğitsel değerlendirme ve tanılama** ile buna ilişkin raporların düzenlenmesi Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunun görevleri arasındadır; okul yönetimi bu kurulun yerine geçerek rapor düzenleyemez.

D) **Öğrencinin hangi okula yerleştirileceğine ilişkin nihai kararı tek başına vererek işlemi sonuçlandırmak:** Yanlıştır. **Yerleştirme kararı okul yönetiminin tek başına vereceği bir karar değildir.** Yönetmelik'te **il veya ilçe özel eğitim hizmetleri kurulunun,** Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu doğrultusunda bireyin resmî okula yerleştirilmesine karar verdiği belirtilmektedir.

E) **Öğrencinin bir yıl daha ilkokulda kalmasına ve sınıf tekrarı yapmasına karar vermek:** Yanlıştır. Sorudaki öğrenci için **ortaokula yerleştirme kararı** zaten alınmıştır. Ayrıca sınıf tekrarı gibi kararlar okul yönetiminin bu aşamadaki temel görevi değildir; belirli koşullarda ilgili **BEP geliştirme biriminin** görev alanında düzenlenmiştir.

Cevap: B

24. BEP'in yönetmelikteki içeriği incelendiğinde taslakta **yıllık ve kısa dönemli amaçlar, öğretim ve değerlendirme yöntemleri, materyaller, eğitim ortamı düzenlemeleri, davranış problemlerine yönelik tedbirler ve öğrencinin kişisel bilgileri** yer almaktadır. Ancak BEP'in önemli bir bileşeni olan **sunulacak destek eğitim hizmetinin türü, süresi ve bu hizmetin kimler tarafından nasıl sağlanacağı** belirtilmemiştir. Bu unsur, Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin 20. maddesinde açıkça BEP içeriği arasında sayılmaktadır.

A) **Sunulacak destek eğitim hizmetinin türü, süresi ve hizmetin kimler tarafından nasıl sağlanacağı:** Doğrudur. BEP'te öğrencinin alacağı **destek eğitim hizmetinin türü, süresi ve hizmetin kimler tarafından nasıl sağlanacağı** belirtilmelidir. Taslakta bu unsur bulunmadığı için eksik kalan temel içerik budur.

B) **Öğrencinin yetersizlik oranını gösteren sağlık kurulu raporundaki tıbbi tanı bilgileri:** Yanlıştır. BEP'te öğrencinin **kişisel bilgileri** yer alır; ancak sağlık kurulu raporundaki yetersizlik oranının ve ayrıntılı tıbbi tanı bilgilerinin BEP'in zorunlu içerik unsuru olarak düzenlenmesi söz konusu değildir.

C) **Ailenin gelir durumuna ve çalışma koşullarına ilişkin ayrıntılı ekonomik bilgiler:** Yanlıştır. Ailenin ekonomik durumuna ilişkin ayrıntılı bilgiler **BEP'in zorunlu içeriği** arasında yer almaz.

D) **Öğrencinin sürdürdüğü ilaç tedavisine ilişkin doz ve saat çizelgesi:** Yanlıştır. Öğrencinin kullandığı ilaçların doz ve saatlerine ilişkin ayrıntılı çizelge **BEP'in yönetmelikte belirtilen zorunlu unsurlarından biri değildir**.

E) **Ailenin sağlık geçmişine ve kalıtsal özelliklerine ilişkin soy ağacı bilgileri:** Yanlıştır. Ailenin sağlık geçmişi veya soy ağacı bilgileri, BEP'in yönetmelikte sayılan **zorunlu içerik unsurları** arasında bulunmamaktadır.

Cevap: A

25. İlk değerlendirmede **normları belirlenmiş standart bir test** kullanılmış ve öğrencinin puanı aynı yaş grubundaki bireylerin performansıyla karşılaştırılmıştır. Bu özellikler **norm bağımlı formel değerlendirmeyi** gösterir. İkinci değerlendirmede ise öğretmen, programda önceden belirlenmiş **"10 sözcüğü doğru okur" ölçütünü** her hafta kullanarak öğrencinin performansını izlemektedir. Bu ise **ölçüt bağımlı değerlendirme** ve aynı zamanda öğretim sürecini yönlendiren **sürekli performans izleme** yaklaşımıdır.

A) **Birincisi ölçüt bağımlı değerlendirmedir ve öğretimin başlangıç noktasını; ikincisi formel değerlendirmedir ve akranlara göre konumu gösterir:** Yanlıştır. İlk değerlendirme **ölçüt bağımlı değil, norm bağımlıdır**; ikinci değerlendirmede ise öğrencinin performansı akranların performansıyla değil, **önceden belirlenmiş ölçütle** karşılaştırılmaktadır.

B) **İkisi de formel değerlendirmedir; ikisinde de karşılaştırma bir norm grubuyla yapılmaktadır:** Yanlıştır. İlk değerlendirmede **norm grubu** kullanılırken ikinci değerlendirmede karşılaştırma **önceden belirlenmiş performans ölçütüne** göre yapılmaktadır.

C) **Birincisi dinamik değerlendirmedir ve destekle ulaşılabilecek düzeyi; ikincisi ekolojik değerlendirmedir ve ortamın gereksinimlerini gösterir:** Yanlıştır. İlk değerlendirmede öğrencinin destekle ulaşabileceği düzey araştırılmadığı için **dinamik değerlendirme** değildir. İkinci değerlendirmede de çevresel gereksinimler değil, belirli bir okuma becerisindeki **performans düzeyi** izlenmektedir.

D) **İkisi de informel değerlendirmedir; ikisinde de karşılaştırma önceden belirlenmiş bir ölçütle yapılmaktadır:** Yanlıştır. İlk değerlendirme **standartlaştırılmış ve normları belirlenmiş bir test** olduğu için formel değerlendirmedir. Ayrıca ilkinde norm grubu, ikincisinde ise **ölçüt** temel alınmaktadır.

E) **Birincisi formel değerlendirmedir ve öğrencinin akranlarına göre konumunu; ikincisi ölçüt bağımlı değerlendirmedir ve öğretimin nereden süreceğini gösterir:** Doğrudur. İlk değerlendirmede öğrencinin standart testten aldığı puan **aynı yaş grubundaki norm grubuyla karşılaştırılarak** öğrencinin akranlarına göre konumu belirlenmektedir. İkinci değerlendirmede ise **"10 sözcüğü doğru okur"** gibi önceden belirlenmiş bir ölçüt kullanılmakta ve performansın haftalık olarak izlenmesi, **öğretimin hangi düzeyden sürdürülmesi gerektiğine** ilişkin bilgi sağlamaktadır.

Cevap: E

26. **Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim alan öğrencinin BEP'i**,yalnızca özel eğitim öğretmeninin ya da rehberlik servisinin hazırlayıp diğer öğretmenlere uygulattığı bir program değildir. BEP, öğrencinin **eğitim aldığı derslerdeki gereksinimleri** dikkate alınarak hazırlanır ve öğrencinin dersine giren öğretmenlerin de bu sürece katılımı gerekir. Dolayısıyla branş öğretmeni, kendi dersine ilişkin **amaçların belirlenmesi, öğretimin düzenlenmesi,** uyarlamaların yapılması ve değerlendirme süreçlerinde sorumluluk taşır. Nitekim Yönetmelik'in **47. maddesine göre öğrencinin dersini okutan alan öğretmenleri BEP geliştirme biriminin üyesidir; 57. maddesine** göre de öğretmenler BEP'in hazırlanmasında birimle **iş birliği yapar, BEP'i uygular ve değerlendirir.**

A) **Doğrudur; program yalnız özel eğitim öğretmeni tarafından hazırlanır ve uygulanır:** Yanlıştır. BEP'in hazırlanması ve uygulanması **yalnızca özel eğitim öğretmeninin görevi değildir**. Öğrencinin eğitim sürecinde görev alan öğretmenler de kendi alanları açısından BEP sürecine katılır.

B) **Doğrudur; branş öğretmeni yalnızca programın değerlendirme bölümünün hazırlanmasından sorumludur:** Yanlıştır. Branş öğretmeninin sorumluluğu yalnızca **değerlendirme** ile sınırlı değildir. Öğretmen, kendi dersinde öğrencinin gereksinimlerine uygun **amaçların belirlenmesine, öğretimin planlanmasına, uygulanmasına ve değerlendirilmesine** katkı sağlar.

C) **Yanlıştır; dersine giren öğretmenler programın hazırlanmasına katılır ve uygulanmasından sorumludur:** Doğrudur. Öğrencinin farklı derslerdeki eğitim gereksinimlerini en doğrudan bilen kişilerden biri, o derse giren öğretmendir. Bu nedenle branş öğretmeni **BEP geliştirme sürecine katılır** ve kendi dersine ilişkin belirlenen amaç ve düzenlemelerin **uygulanmasında sorumluluk üstlenir**. Bu nedenle öğrencinin BEP'ini yalnızca özel eğitim öğretmeni ve rehberlik servisinin sorumluluğunda görmek doğru değildir.

D) **Yanlıştır; programı okul müdürü hazırlar, öğretmenler yalnızca sınıfta uygulamakla yükümlüdür:** Yanlıştır. Okul müdürü BEP sürecinde **yönetim, koordinasyon ve gerekli koşulların sağlanması** bakımından sorumluluk taşır; ancak BEP'i tek başına hazırlayan kişi değildir. BEP, **BEP geliştirme birimi** tarafından öğrencinin eğitim gereksinimleri doğrultusunda hazırlanır.

E) **Yanlıştır; programı rehberlik ve araştırma merkezi hazırlayıp uygulanmak üzere okula gönderir:** Yanlıştır. **Rehberlik ve araştırma merkezi (RAM)** eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecinde görev alır; öğrencinin BEP'ini hazırlayıp okula gönderen birim değildir. BEP'in hazırlanması ve uygulanması **okuldaki BEP geliştirme biriminin** sorumluluğundadır.

Cevap: C

27. Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim alan öğrencinin **destek eğitim odasında hangi derslerden yararlanacağı ve haftada kaç ders saati eğitim alacağı**, öğrencinin eğitsel gereksinimleri doğrultusunda okul bünyesinde oluşturulan **BEP geliştirme birimi** tarafından belirlenir. Bu nedenle okul müdürünün öğrenciyi yeniden RAM'a yönlendirmeyi düşünmesi bu karar bakımından doğru değildir. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin 25. maddesinde destek eğitim odasında eğitim alacak öğrenciler, okutulacak dersler ve haftalık ders saati sayısının **BEP geliştirme biriminin kararı doğrultusunda** belirlenmesi açıkça düzenlenmiştir.

A) **Bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimince; destek eğitim odasında eğitim alacak öğrenciler, dersler ve haftalık ders saati sayısı belirlenir:** Doğrudur. Yönetmelik'e göre **BEP geliştirme birimi**, kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim alan öğrencilerden destek eğitim odasında eğitim alacakları, **eğitim hizmeti sunulacak dersleri ve haftalık ders saati sayısını** belirler. Bu planlama ayrıca haftalık toplam ders saatinin **%40'ını aşmayacak şekilde** yapılır. Dolayısıyla velinin talebinin karara bağlanması için öğrencinin yeniden RAM'a gönderilmesi gerekmez.

B) **Özel eğitim değerlendirme kurulunca; öğrenciye sunulacak bütün destek hizmetlerinin türü ve ayrıntısı merkez düzeyinde karara bağlanır:** Yanlıştır. **Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu**, eğitsel değerlendirme ve tanılama yapar ve özel eğitim ihtiyacına ilişkin karar verir; ancak destek eğitim odasında **hangi derslerden ve kaç saat** eğitim verileceğine ilişkin somut planlama BEP geliştirme biriminin görevidir.

C) **İl veya ilçe özel eğitim hizmetleri kurulunca; öğrencinin eğitim ortamına ilişkin bütün kararlar bu kurulun yetkisindedir:** Yanlıştır. İl veya ilçe özel eğitim hizmetleri kurullarının çeşitli planlama ve yerleştirme görevleri bulunmakla birlikte, destek eğitim odasında öğrencinin **alacağı dersleri ve haftalık ders saatini belirleme görevi** doğrudan BEP geliştirme birimine verilmiştir.

D) **Okul rehberlik servisince; öğrencinin izlenmesine ve desteklenmesine ilişkin bütün kararlar bu servisin görev alanına girer:** Yanlıştır. Rehberlik servisi BEP geliştirme biriminin üyelerinden biridir; ancak destek eğitim odasına ilişkin bu karar **tek başına rehberlik servisinin yetkisinde değildir**. Karar BEP geliştirme birimi tarafından alınır.

E) **Öğrenci Davranışlarını Değerlendirme Kurulunca; destek eğitimine ilişkin ders ve ders saati düzenlemeleri bu kurulca yapılır:** Yanlıştır. **Öğrenci Davranışlarını Değerlendirme Kurulu**, disiplin ve öğrenci davranışlarıyla ilgili görevleri yerine getirir. Destek eğitim odasında verilecek ders ve haftalık ders saati düzenlemesi bu kurulun görev alanında değildir.

Cevap: A

28. Öğrencinin **sözel konuşması gelişmemiş**, el becerileri ileri derecede sınırlı olmasına karşın **bakışını kararlı biçimde yöneltebilmesi**, göz izleme temelli bir alternatif ve destekleyici iletişim sisteminin kullanılabileceğini göstermektedir. Ancak değerlendirmede öğrencinin **fotoğrafları nesnelerle eşleyebildiği**, buna karşılık **çizgi sembolleri henüz eşleyemediği** görülmektedir. Bu nedenle iletişim öğretiminin öğrencinin mevcut sembol düzeyinden başlatılması ve henüz ayırt edemediği çizgi sembollere doğrudan geçilmemesi gerekir.

A) **Önerilen cihaz alınmalı, öğrenci çizgi sembolleri tanıyana kadar cihaz kapalı tutulmalıdır:** Yanlıştır. Cihazın kullanılabilmesi için öğrencinin önce çizgi sembollerini kendiliğinden öğrenmesini beklemek, mevcut **iletişim gereksinimini gereksiz yere erteler**. Öğretim, öğrencinin hâlihazırda kullanabildiği sembol düzeyinden başlatılmalıdır.

B) **Alternatif iletişim öğretimi ertelenmeli, önce sözel konuşmanın kendiliğinden gelişmesi beklenmelidir:** Yanlıştır. Öğrencinin **sözel iletişimi gelişmemiştir** ve etkili bir iletişim aracına gereksinimi vardır. Alternatif ve destekleyici iletişim sistemlerinin kullanılması, sözel konuşmanın kendiliğinden gelişmesini beklemeyi gerektirmez.

C) **Yardımlı iletişim sistemlerinden vazgeçilip iletişim yalnızca jest ve mimiklerle sürdürülmelidir:** Yanlıştır. Öğrencinin **el becerilerinin sınırlı olması**, göz izleme gibi uygun bir erişim yönteminden vazgeçmeyi gerektirmez. Tam tersine, öğrencinin güçlü olan **bakış yöneltme becerisinden** yararlanılmalıdır.

D) **Sembol düzeyi fotoğraf düzeyinden başlatılmalı, seçim bakışla gösterme yoluyla yapılmalıdır:** Doğrudur. Öğrenci **fotoğrafları gerçek nesnelerle eşleyebilmektedir**; ancak çizgi sembolleri henüz eşleyememektedir. Bu nedenle sembol öğretimi öğrencinin başarılı olduğu **fotoğraf düzeyinden** başlatılmalıdır. El becerileri ciddi biçimde sınırlı olduğundan seçim için **bakışla gösterme ve göz izleme** kullanılması, öğrencinin mevcut güçlü yönleriyle uyumludur.

E) **Öğrencinin el ve parmak becerileri gelişene kadar iletişim öğretimi ertelenmelidir:** Yanlıştır. Öğrencinin el becerilerindeki sınırlılık, iletişim öğretiminin ertelenmesi için gerekçe değildir. Uygun **erişim yöntemi** seçilerek iletişim öğretimine hemen başlanabilir. Bu öğrencide bu erişim yöntemi **bakışla seçim**dir.

Cevap: D

29. Türkiye'de özel eğitimin tarihsel gelişiminde **kurumsallaşma**, özel eğitimin yalnızca bakım ve yardım anlayışıyla ele alınmasından çıkarak **eğitim sistemi içerisinde yapılandırılmasıyla** gerçekleşmiştir. Daha sonraki süreçte ise **hak temelli, bütünleştirici ve kapsayıcı eğitim** anlayışı güçlenmiş; özel eğitim genel eğitim sisteminden tamamen ayrı bir alan olarak değil, genel eğitim sistemiyle ilişkili bir hizmet alanı olarak ele alınmıştır.

I. Özel eğitim okullarının sorumluluğunun bakım ve sosyal yardım yönetiminden eğitim yönetimine geçmesi, alanın kurumsallaşmasında bir dönüm noktasıdır: Doğrudur. Özel eğitimin **bakım ve sosyal yardım ağırlıklı bir anlayıştan eğitim odaklı bir anlayışa geçmesi**, alanın kurumsal olarak gelişmesinde önemli bir aşamadır.

II. Hak temelli ve kapsayıcı eğitim anlayışı, özel eğitim hizmetlerinin genel eğitim ortamlarından ayrılarak yürütülmesini esas alır: Yanlıştır. **Hak temelli ve kapsayıcı eğitim**, özel gereksinimli bireylerin eğitim hakkına erişmesini ve mümkün olduğunca **genel eğitim ortamlarına katılımını** esas alır. Dolayısıyla genel eğitim ortamlarından ayrıştırmayı temel alan bir anlayış değildir.

III. Mevzuat temelli yapılanma döneminde özel eğitim, genel eğitim sisteminin bir parçası olarak düzenlenmeye başlamıştır: Doğrudur. Mevzuatın gelişmesiyle özel eğitim, ayrı ve bağımsız bir yardım alanı olmaktan çıkarak **genel eğitim sistemi içinde düzenlenen bir eğitim hizmeti** olarak yapılandırılmıştır.

Bu nedenle **I ve III** numaralı açıklamalar doğrudur.

Cevap: C

30. Standart bireysel zekâ ölçekleri, **uygulama ve yorumlama konusunda gerekli yetkinliğe sahip kişiler** tarafından, belirlenmiş uygulama kurallarına uygun biçimde kullanılmalıdır. Öğretmenin **uygulama yetkisi ve sertifikasyonu bulunmadığı hâlde** ölçeği temin edip öğrenciye uygulaması ve elde ettiği puanı yorumlaması, değerlendirme sürecinde temel etik sorunu oluşturmaktadır.

A) Uygulamanın öğle arasında tek bir oturumda tamamlanmış olması: Yanlıştır. Bir değerlendirmenin tek oturumda yapılması, tek başına temel etik sorun değildir. Uygulamanın süresi ve oturum sayısı **kullanılan ölçme aracının standart uygulama kurallarına** göre belirlenir.

B) Sonucun yazılı rapor hâline getirilmeden aileyle paylaşılmış olması: Yanlıştır. Buradaki temel sorun sonucun yazılı rapor hâline getirilmemesi değildir. Asıl sorun, değerlendirmeyi yapan kişinin **ölçeği uygulama konusunda yetkin olmamasıdır**.

C) Ölçeğin ayrı bir odada değil sınıf ortamında uygulanmış olması: Yanlıştır. Değerlendirmenin uygun fiziksel koşullarda yapılması önemli olmakla birlikte, soruda vurgulanan temel etik ihlal **uygulayıcının gerekli yetkinliğe sahip olmamasıdır**.

D) Ölçeğin öğrencinin okuma becerisini gerektiren maddeler de içermesi: Yanlıştır. Bir ölçekte okuma becerisi gerektiren maddelerin bulunması, tek başına etik bir sorun oluşturmaz. Önemli olan aracın **amacına ve standart uygulama koşullarına uygun biçimde** kullanılmasıdır.

E) Ölçeğin uygulama yetkisi bulunmayan bir kişi tarafından uygulanmış olması: Doğrudur. Psikolojik ve bireysel değerlendirme araçlarının **yetkin olmayan kişiler tarafından uygulanması**, ölçme sonuçlarının geçerliliğini ve güvenilirliğini tehlikeye atar. Ayrıca mesleki etik açısından kişi, **yetkinliğinin sınırları içinde çalışmakla** yükümlüdür. Öğretmenin gerekli eğitim, sertifikasyon ve uygulama yetkisi bulunmadan standart zekâ ölçeği uygulaması bu nedenle temel sorundur.

Cevap: E

31. Öğrencinin atasözünü **sözcüklerin gerçek anlamıyla yorumlayarak** resmetmesi, mecazlı anlatımı ve soyut anlamı kavramada güçlük yaşadığını göstermektedir. Burada öğrencinin yaptığı resmi doğrudan yanlış kabul etmek yerine, görevin gerektirdiği **soyut anlamı somut ve anlaşılır bir örnek üzerinden yapılandırmak** gerekir. Özellikle otizm spektrum bozukluğu olan bazı öğrencilerde **mecaz, ima ve soyut ifadelerin doğrudan anlamlandırılması** görülebileceğinden, öğretimin öğrencinin mevcut anlama düzeyine göre uyarlanması uygundur.

A) **Öğrencinin resmini yanlış kabul ederek çalışmayı baştan yeniden yapmasını istemek:** Yanlıştır. Öğrencinin çizimi, atasözünün **gerçek anlamını temsil etmektedir**; öğrenciyi yalnızca sonucu değiştirerek yeniden çalıştırmak, mecazlı anlamın nasıl anlaşılacağını öğretmez.

B) **Resim çalışması için hazırladığı beceri analizinin basamak sayısını artırmak:** Yanlıştır. Buradaki temel güçlük resim çizme becerisinin basamaklarında değil, **atasözünün mecazlı anlamını kavramadadır**. Bu nedenle beceri analizini genişletmek sorunun temel kaynağına yönelik değildir.

C) **Öğrenciye çalışmayı tamamlaması için ek süre tanıyıp sonucu yeniden değerlendirmek:** Yanlıştır. Sorun öğrencinin çalışmayı zamanında tamamlayamaması değil, **ifadeyi gerçek anlamıyla yorumlamasıdır**. Ek süre verilmesi bu güçlüğü ortadan kaldırmaz.

D) **Görsel sanatlar dersinde mecazlı anlatım içeren konuları bundan böyle kullanmamak:** Yanlıştır. Öğrencinin mecazlı ifadeleri anlamakta güçlük yaşaması, bu tür içeriklerin tamamen kaldırılmasını gerektirmez. Bunun yerine **uygun öğretimsel uyarlamalar** yapılarak öğrencinin bu anlamları öğrenmesi desteklenmelidir.

E) **Atasözünün anlattığı durumu tanıdık ve somut bir olayla açıklayıp sonra çalışmaya geçmek:** Doğrudur. Öğrenciye önce atasözünün **mecazlı anlamını somut ve günlük yaşamdan bir örnekle** açıklamak, soyut anlamı anlamlandırmasını kolaylaştırır. Örneğin küçük miktarlardaki tasarrufların zamanla birikerek büyük bir sonuç oluşturması gibi **tanıdık ve somut bir durum** üzerinden anlam açıklandıktan sonra resim çalışmasına geçilmesi, öğrencinin görevin gerektirdiği anlamı daha doğru biçimde temsil etmesini destekler.

Cevap: E

32. Öğretmen aynı öğrenme çıktısını korurken öğrencilerin **hazırbulunuşluk ve performans farklılıklarına göre öğretimin niteliğini değiştirmektedir.** Bir öğrenci için **ek süre, ek ipucu ve basitleştirilmiş içerik** kullanılması "destekleme"; diğer öğrenci için içeriğin **genişletilmesi ve derinleştirilmesi** ise "zenginleştirme" anlayışına karşılık gelir. Her iki uygulamada da öğrenciler aynı sınıfta ve aynı etkinlik içinde tutulduğu için temel amaç, farklı gereksinimleri olan öğrencilerin **aynı öğrenme ortamına erişimini desteklemektir**.

A) **Destekleme ve zenginleştirme; her öğrencinin aynı ortamda öğrenmeye erişebildiği kapsayıcı bir ortam kurmak:** Doğrudur. Öğrencinin gereksinimine göre **ek süre, ipucu ve basitleştirilmiş içerik sunulması destekleme**; öğrenme çıktısına hızlı ulaşan öğrencinin içeriğinin **genişletilmesi ve derinleştirilmesi zenginleştirme**dir. Her iki öğrencinin de aynı sınıf ve etkinlik içinde öğrenmeye devam etmesi ise farklılıkların **aynı öğrenme ortamı içinde karşılanmasını** sağlar.

B) **Destekleme ve zenginleştirme; öğrencilerin performans düzeylerine göre farklı öğrenme ortamlarına yönlendirilmesini kolaylaştırmak:** Yanlıştır. Destekleme ve zenginleştirmenin amacı öğrencileri **farklı eğitim ortamlarına ayırmak** değildir. Buradaki uygulamanın özelliği, farklılaştırmanın aynı öğrenme ortamı içinde yapılmasıdır.

C) **Zenginleştirme ve hızlandırma; öğrencilerin bulundukları kademeyi erken tamamlayarak bir üst kademeye geçmelerini sağlamak:** Yanlıştır. İlk öğrenciye yapılan düzenleme **destekleme**, ikinci öğrenciye yapılan düzenleme **zenginleştirmedir**. Ayrıca hızlandırma, öğrencinin öğrenme sürecini hızlandırarak **daha ileri düzey içerik veya kademeye geçmesini** ifade eder; sorudaki uygulamada böyle bir üst kademeye geçiş yoktur.

D) **Ön değerlendirme ve köprü kurma; öğrencilerin eksik kalan ön öğrenmelerini kısa sürede tamamlamalarını sağlamak:** Yanlıştır. Ön değerlendirme ve köprü kurma, öğrencinin **ön öğrenmelerini belirleme ve yeni öğrenmeyle ilişkilendirme** süreçleriyle ilgilidir. Soruda ise öğrenciler arasındaki farklılıklara göre **destekleme ve zenginleştirme** yapılmaktadır.

E) **Okul temelli planlama; öğretim programının yerel koşullara ve okulun olanaklarına göre uyarlanmasını sağlamak:** Yanlıştır. Okul temelli planlama daha çok **öğretim programının okulun ve çevrenin özelliklerine göre düzenlenmesiyle** ilgilidir. Sorudaki düzenleme ise doğrudan **öğrencilerin bireysel öğrenme farklılıklarına göre öğretimin farklılaştırılmasıdır**.

Cevap: A

33. İlk etkinlikte öğrencilerin **rolleri önceden belirlenmiş ve ne söyleyecekleri yazılı bir metinle sınırlandırılmıştır**. Bu özellik **rol oynama** tekniğini gösterir. İkinci etkinlikte ise öğrenciler yalnızca bir **durumdan yola çıkarak** ne söyleyeceklerine ve nasıl davranacaklarına kendileri karar vermektedir. Bu ise öğrencinin doğaçlama biçimde durumu canlandırdığı **drama** tekniğine karşılık gelir.

A) **Drama – Rol oynama:** Yanlıştır. İlk etkinlikte öğrenciler doğaçlama yapmamakta, **önceden hazırlanmış rolleri ve metinleri** uygulamaktadır. İkinci etkinlikte ise öğrenciler davranışlarını kendileri oluşturmaktadır.

B) **Rol oynama – Drama:** Doğrudur. İlk etkinlikte **roller ve söylenecekler önceden belirlenmiştir**; öğrenciler verilen metne bağlı olarak canlandırma yapmaktadır. Bu nedenle **rol oynama** tekniğidir. İkinci etkinlikte ise yalnızca bir durum verilmiş, öğrenciler **ne söyleyeceklerine ve nasıl davranacaklarına kendileri karar vermiştir**. Bu nedenle **drama** tekniğidir.

C) **Benzetim – Rol oynama:** Yanlıştır. Benzetim, gerçek yaşamda karşılaşılabilecek bir durumun veya sürecin **gerçeğe yakın biçimde modellenmesini** içerir. İlk etkinlikte belirgin özellik rol oynama; ikinci etkinlikte ise drama vardır.

D) **Rol oynama – Benzetim:** Yanlıştır. İlk etkinlik rol oynamadır; ancak ikinci etkinlikte öğrenciler belirli bir durum içinde **doğaçlama ve kendiliğinden karar vererek** hareket ettikleri için benzetim değil, dramadır.

E) **Gösterip yaptırma – Drama:** Yanlıştır. Gösterip yaptırmada öğretmen bir beceriyi **model olarak gösterir ve öğrenciden göstermesini ister**. İlk etkinlikte böyle bir model olma süreci bulunmamaktadır; öğrenciler kendilerine verilen rolleri canlandırmaktadır.

Cevap: B

34. Öğretmen toplama işlemini **gerçek nesnelerle** öğretmiş ve öğrencinin bu düzeyde ölçütü karşılamasının ardından doğrudan **soyut sembollere, yani rakamlarla yazılan işleme** geçmiştir. Öğrencinin sembolik düzeyde başarısız olması, gerçek nesne ile soyut sembol arasında öğrencinin kavrayışını destekleyecek **ara temsil düzeylerinin atlandığını** göstermektedir. Basamaklandırılmış öğretimde öğrencinin somut yaşantıdan daha soyut gösterimlere **kademeli olarak ilerlemesi** beklenir.

A) **Öğretmenin öğretim sürecinde model olma aşamasını hiç kullanmamış olması:** Yanlıştır. Öğretmen her aşamada **önce kendisi model olmuş, ardından öğrenciden yapmasını istemiştir**. Dolayısıyla model olma basamağı kullanılmıştır.

B) **Gerçek nesne ile sembol arasındaki resim ve model düzeyinde temsil aşamasının atlanmış olması:** Doğrudur. Öğretmen **gerçek nesne → doğrudan sembol** geçişi yapmıştır. Oysa öğrencinin somut yaşantı ile soyut matematik sembolü arasında bağlantı kurabilmesi için **resim/model gibi ara temsil düzeylerinden** geçilmesi gerekir. Öğrencinin sembolik işlemde başarısız olması da bu geçişin yeterince yapılandırılmadığını göstermektedir.

C) **Öğretimin planlı bir oturum yerine günlük akıştaki doğal bir etkinliğe yerleştirilmiş olması:** Yanlıştır. Soruda öğretimin doğal etkinlik içine yerleştirildiğine ilişkin bir bilgi yoktur. Ayrıca temel sorun öğretimin nerede yapıldığı değil, **temsil düzeyleri arasındaki geçişin birden yapılmasıdır**.

D) **Öğretmen desteğinin oturumlar boyunca kademeli olarak azaltılmamış olması:** Yanlıştır. Soruda öğretmenin **model olduğu ve ardından öğrencinin yapmasını istediği** belirtilmiştir. Ancak asıl eksiklik, öğretmen desteğinin azaltılmasından çok **somuttan soyuta geçişte ara basamakların atlanmasıdır**.

E) **Çalışmanın her bir aşaması için ayrı bir başarı ölçütünün belirlenmemiş olması:** Yanlıştır. Öğretmenin **nesnelerle yürütülen çalışma için bir ölçüt belirlediği ve öğrenci bu ölçütü karşıladığında** sonraki aşamaya geçtiği açıkça belirtilmiştir. Sorunun temelinde ölçüt eksikliği değil, **ara temsil basamaklarının atlanması** vardır.

Cevap: B

35. Öğrencinin **bulunduğu kademenin**, öğrencinin bütün derslerde aynı gelişim ve performans düzeyinde olduğu anlamına gelmediği dikkate alınmalıdır. Özel eğitimde BEP hazırlanırken öğrencinin **mevcut performansı, bireysel gereksinimleri ve ulaşması beklenen beceriler** temel alınır. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında özel eğitim programlarının **öğrencinin gereksinimlerine göre esnek biçimde düzenlenebilmesi**, öğrencinin bazı beceri alanlarında farklı kademe programlarından yararlanabilmesine olanak sağlar. Bu durum tek başına öğrencinin **kademe atlatıldığı** anlamına gelmez.

A) **Öğretmenin planı uygundur; programların kademeye değil öğrencinin gereksinimine bağlanması bu kullanımı öngörür:** Doğrudur. Öğrencinin üçüncü kademede bulunması, bütün beceri alanlarında üçüncü kademe düzeyindeki kazanımlarla çalışmasını zorunlu kılmaz. Öğrencinin **iletişim becerileri açısından birinci kademe düzeyindeki program içeriğine gereksinim duyması**, BEP kapsamında bu içerikten yararlanılmasını mümkün kılar. Buradaki amaç **kademe değiştirmek değil, öğretimi öğrencinin bireysel performansına göre uyarlamaktır**.

B) **Okul yönetimi haklıdır; öğrencinin kendi kademesi dışındaki programdan yararlanması kademe atlatma sayılır:** Yanlıştır. Farklı bir kademe programındaki içerikten yararlanmak, öğrencinin **resmî olarak eğitim kademesinin değiştiği** anlamına gelmez. Burada program içeriği öğrencinin gereksinimine göre uyarlanmaktadır.

C) **Öğretmen bu programdan ancak velinin yazılı onayı alındığı durumda yararlanma yoluna gidebilir:** Yanlıştır. Öğrencinin BEP'inin hazırlanmasında **aile katılımı** önemlidir; ancak farklı kademe düzeyindeki uygun program içeriğinin öğrencinin gereksinimine göre kullanılabilmesi için soruda belirtilen şekilde ayrıca bir **veli yazılı onayı** şartı aranması, durumun temel açıklaması değildir.

D) **Alt kademe programının kullanılması programın hafifletilmesi olduğundan bireyselleştirilmiş programa yazılamaz:** Yanlıştır. Öğrencinin gereksinimine uygun içerik seçmek, BEP'in temel özelliklerinden biridir. Alt kademeye ait bir içeriğin kullanılması otomatik olarak **programın hafifletilmesi** anlamına gelmez; öğrencinin mevcut performansına uygun bir öğretim düzeyi belirlenmiş olur.

E) **Öğrencinin bulunduğu kademenin programı esas alınmalı, gereksinim farkı destek eğitim odasında giderilmelidir:** Yanlıştır. Öğrencinin farklı bir beceri alanındaki gereksinimi yalnızca **destek eğitim odasına** bırakılmaz. BEP, öğrencinin bulunduğu eğitim ortamında da gereksinimlerine göre **bireyselleştirilmiş öğretim düzenlemeleri** yapılmasını gerektirir.

Cevap: A

36. Öğrencinin derste daha önce çalışılan sözcükleri akıcı biçimde okuyabilmesine karşın **daha önce karşılaşmadığı sözcüklerde çözümleme girişiminde bulunmaması**, sözcükleri yeni durumlarda çözümleyerek okuyabilme becerisinin yeterince gelişmediğini gösterir. Bu durum, özellikle **çözümleme yönteminde** öğrencinin öğrendiği sözcükleri bütün olarak tanımasına karşılık yeni sözcükleri çözümleyerek okuyabilme becerisinin yeterince gelişmemesi şeklinde görülebilen bir sınırlılıkla ilişkilidir.

A) **Bireşim yönteminin sınırlılığıdır; öğretim cümle ve metin düzeyine taşınarak sürdürülmelidir:** Yanlıştır. Bireşim yönteminde öğretim **seslerden heceye, heceden sözcüğe ve daha sonra cümleye** doğru ilerler. Sorudaki güçlük ise öğrencinin daha önce öğretilmeyen sözcükleri çözümleyememesidir.

B) **Bireşim yönteminin sınırlılığıdır; sözcükler görsel bütünler hâlinde tanıtılarak dağarcık genişletilmelidir:** Yanlıştır. Sözcükleri yalnızca **görsel bütünler olarak tanıtmak**, öğrencinin karşılaşmadığı sözcükleri kendi başına çözümleyebilmesini geliştirmez. Burada ihtiyaç duyulan, yeni sözcükleri çözümleyebilmesini sağlayacak **ses-harf ilişkilerinin sistematik biçimde kullanılmasıdır**.

C) **Çözümleme yönteminin sınırlılığıdır; ses-harf ilişkisini öğreten sistemli çalışmalarla desteklenmelidir:** Doğrudur. Öğrenci daha önce çalıştığı sözcükleri tanımakta, ancak **yeni sözcüklerle karşılaştığında çözümleme yapmamaktadır**. Çözümleme yönteminin olası sınırlılıklarından biri, öğrencinin öğretilen sözcükleri tanımasına rağmen yeni sözcükleri çözümleyerek okuyabilme becerisinin yeterince gelişmemesidir. Bu nedenle öğretim **ses-harf ilişkisini sistematik biçimde ele alan çalışmalarla** desteklenmelidir. Böylece öğrenci yalnızca ezberlediği sözcükleri değil, daha önce karşılaşmadığı sözcükleri de çözümleyerek okuyabilir.

D) **Çözümleme yönteminin sınırlılığıdır; öğretime yeniden cümle düzeyinden başlanarak devam edilmelidir:** Yanlıştır. Sorunun çözümü öğretimi yeniden **cümle düzeyine taşımak** değildir. Öğrencinin temel gereksinimi, yeni sözcükleri okuyabilmek için gerekli **ses-harf çözümleme becerilerinin** geliştirilmesidir.

E) **Karma yöntemin sınırlılığıdır; öğretimin tek bir başlangıç birimine bağlanması gerekmektedir:** Yanlıştır. Karma yöntemin temel özelliği farklı yöntemlerin **birlikte ve birbirini tamamlayacak biçimde kullanılmasıdır**. Sorudaki durum ise belirli sözcükleri tanıyan fakat yeni sözcükleri çözümleyemeyen öğrencinin **ses-harf çözümleme becerisinin desteklenmesi** ile ilgilidir.

Cevap: C

37. Özel eğitimde bir becerinin değerlendirilmesinde yalnızca ortaya çıkan **ürünün son hâline** bakmak yeterli değildir. Özellikle kâğıt katlama gibi **birden fazla basamaktan oluşan bir beceride**, öğrencinin becerinin hangi basamaklarını **bağımsız gerçekleştirdiği**, hangi basamaklarda **ipuçlarına veya yardıma ihtiyaç duyduğu** ve beceriyi ne ölçüde kazandığı dikkate alınmalıdır. Öğretmenin yalnızca kendi örneğine benzerliği ölçüt alması, öğrencinin **süreçteki performansını ve bağımsızlık düzeyini** gözden kaçırmaktadır.

A) **Etkinlik sonunda ürüne hiç bakılmamalı, yalnızca öğrencilerin etkinliğe katılma süresi kaydedilmelidir:** Yanlıştır. Ürünün son hâli değerlendirmede kullanılabilir; ancak tek başına yeterli değildir. Ayrıca yalnızca **etkinliğe katılma süresini** kaydetmek öğrencinin beceriyi hangi düzeyde gerçekleştirdiğini göstermez.

B) **Örnek ürün öğrencilere hiç gösterilmemeli, katlama basamakları kendi denemeleriyle bulunmalıdır:** Yanlıştır. Öğrenciye **model sunulması** öğretimde yararlı olabilir. Sorun örnek ürünün gösterilmesi değil, değerlendirmenin yalnızca ürünün örneğe benzerliğine dayandırılmasıdır.

C) **Çalışmalar öğretmen yerine öğrencilerin birbirini puanlaması yoluyla değerlendirilmelidir:** Yanlıştır. Akran değerlendirmesi bazı öğretim süreçlerinde kullanılabilir; ancak özel eğitimde beceri kazanımını belirlemek için temel ölçüt, öğrencinin **beceri basamaklarını ne düzeyde bağımsız gerçekleştirdiğidir**.

D) **Değerlendirme, ürünlerin sınıf ortalamasına göre sıralanmasıyla daha güvenilir duruma getirilmelidir:** Yanlıştır. Özel eğitimde öğrencinin performansının **diğer öğrencilerle karşılaştırılması** yerine, öğrencinin kendi performansı ve belirlenen beceri ölçütleri esas alınmalıdır. Sınıf ortalaması öğrencinin bağımsızlık düzeyini göstermez.

E) **Değerlendirme, ürünün örneğe benzerliği yerine beceri basamaklarındaki bağımsızlık düzeyi üzerinden yapılmalıdır:** Doğrudur. Kâğıt katlama gibi **beceri analizi yapılabilen bir beceride**, öğrencinin her basamağı bağımsız yapıp yapmadığının belirlenmesi daha işlevsel bir değerlendirme sağlar. Böylece yalnızca son ürünün görünümüne değil, öğrencinin **beceriyi gerçekleştirme sürecine, yardım gereksinimine ve bağımsızlık düzeyine** ilişkin bilgi elde edilir.

Cevap: E

38. Öğrencilerin sebze yetiştirme sürecinde **görevi kendilerinin seçmesi ve paylaşması**, sürecin birden fazla haftaya yayılması, gerçek yaşamla ilişkili bir görev üzerinde çalışmaları ve sürecin sonunda **gözlem defteri ile yetiştirilen ürünleri** ortaya koymaları, proje temelli öğretimin temel özelliklerini göstermektedir. Burada belirleyici olan tek başına sürenin uzunluğu ya da bahçede çalışma değil, öğrencilerin **gerçek bir görev üzerinde sorumluluk üstlenerek süreç sonunda somut ve paylaşılabilir bir ürün ortaya koymalarıdır**.

A) **Etkinliğin sınıf içinde değil okul bahçesi gibi bir ortamda gerçekleştirilmiş olması:** Yanlıştır. Proje temelli öğretim sınıf dışında da gerçekleştirilebilir; ancak etkinliğin **farklı bir ortamda yapılması tek başına** onu proje temelli hâle getirmez.

B) **Öğretmenin süreç boyunca öğrencilere hiçbir biçimde geri bildirim vermemiş olması:** Yanlıştır. Proje temelli öğretimde öğretmen tamamen pasif değildir. Öğretmen **rehberlik eder, soru sorar, süreci izler ve gerektiğinde geri bildirim sağlar**. Soruda öğretmenin soru sorarak öğrencileri yönlendirmesi de bunu göstermektedir.

C) **Öğrencilerin süreye yayılan gerçek bir görevde sorumluluk alıp paylaşılabilir bir ürün ortaya koyması:** Doğrudur. Proje temelli öğretimin temelinde öğrencilerin **gerçek yaşamla ilişkili anlamlı bir problem veya görev üzerinde aktif sorumluluk üstlenmesi**, süreci planlaması ve sonunda **somut, paylaşılabilir bir ürün ortaya koyması** bulunur. Bu örnekte öğrenciler sebzeleri kendileri seçmiş, görev paylaşımı yapmış, süreci izlemiş ve sonunda **gözlem defteri ile yetiştirdikleri ürünleri** sunmuştur.

D) **Çalışmanın tek bir ders saatiyle sınırlı kalmayıp birden çok haftaya yayılmış olması:** Yanlıştır. Çalışmanın **süreye yayılması** proje temelli öğretimin önemli özelliklerinden biridir; ancak tek başına belirleyici değildir. Bir etkinliğin birkaç hafta sürmesi onu otomatik olarak proje temelli yapmaz. Soruda asıl belirleyici olan **öğrenci sorumluluğu, gerçek görev ve ürün ortaya koyma** özelliklerinin birlikte bulunmasıdır.

E) **Öğrencilerin ölçme sonuçlarını çizelgeye işleyerek sayısal veri kullanmış olması:** Yanlıştır. **Veri toplama ve çizelgeleme**, projede kullanılabilecek önemli etkinliklerdir; ancak proje temelli öğretimin ayırt edici temel özelliği değildir. Aynı işlemler başka öğretim yöntemlerinde de kullanılabilir.

Cevap: C

39. Öğrenci "kelebek" sözcüğünü "kelebebek", "yaprak" sözcüğünü "yaprk", "davul" sözcüğünü ise "tavul" biçiminde yazmıştır. Bu yazımlar karşılaştırıldığında ilkinde **fazladan bir hece ekleme**, ikincisinde **bir harfi atma**, üçüncüsünde ise **bir harfin yerine başka bir harf kullanma** görülmektedir.

A) **Harf ekleme – Hece atma – Harfi ters çevirme:** Yanlıştır. "Kelebek" sözcüğünün "**kelebebek**" biçiminde yazılması yalnızca bir harf eklenmesi değil, **"be" hecesinin eklenmesi**dir. "Yaprk" yazımında hece atılmamış, **a harfi atılmıştır**. "Tavul"da ise harf ters çevrilmemiş, **d harfinin yerine t harfi kullanılmıştır**.

B) **Hece atma – Harf ekleme – Yerine koyma:** Yanlıştır. "Kelebebek"te **hece atma değil hece ekleme**, "yaprk"ta **harf ekleme değil harf atma** vardır. Yalnızca üçüncü sözcükteki "yerine koyma" tanımlaması doğrudur.

C) **Hece ekleme – Harfi ters çevirme – Harf atma:** Yanlıştır. "Kelebebek" **hece ekleme** örneğidir; ancak "yaprk"ta harfin yönü değiştirilmemiş, **harf atılmıştır**. "Tavul"da da harf atılmamış, **d yerine t kullanılmıştır**.

D) **Hece ekleme – Harf atma – Yerine koyma:** Doğrudur. "Kelebek" → "**kelebebek**" yazımında **"be" hecesi eklenmiştir**. "Yaprak" → "**yaprk**" yazımında **a harfi atılmıştır**. "Davul" → "**tavul**" yazımında ise **d harfinin yerine t harfi konmuştur**.

E) **Harf ekleme – Harf atma – Hece ekleme:** Yanlıştır. İlk sözcükte hata **harf ekleme değil hece ekleme**, üçüncü sözcükte ise **hece ekleme değil yerine koyma**dır.

Cevap: D

40. Öğretmenin amacı öğrencinin **market ortamında işlevsel biçimde para ödeme becerisini** kazanmasını sağlamaktır. Orta düzeyde zihinsel yetersizliği olan bir öğrenci için öğretimde hedefin gerektirdiği **işlevsel ve uygulanabilir stratejilerin** seçilmesi, becerinin günlük yaşam bağlamında öğretilmesi ve öğrenmenin farklı ortamlara aktarılması önemlidir. Bu açıdan I ve II uygun, III ise uygun değildir.

I. Paranın üstünü hesaplatmak yerine, ödenecek tutarın bir üstündeki banknotu verme stratejisini öğretmesi: Doğrudur. Para ödeme becerisinde öğrencinin her durumda **para üstünü zihinsel olarak hesaplamasını** beklemek yerine, daha kolay uygulanabilir bir ödeme stratejisi öğretilebilir. Özellikle öğrencinin işlevsel bağımsızlığını artırmak amacıyla **ödenecek tutarın bir üstündeki uygun banknotu verme** gibi basitleştirilmiş stratejiler kullanılabilir.

II. Öğretime gerçek banknot ve madenî paralarla başlayıp ardından okul kantininde uygulama yaptırması: Doğrudur. Para kullanımı **işlevsel bir günlük yaşam becerisidir**. Bu nedenle öğretime mümkün olduğunca gerçek yaşamda kullanılan **gerçek banknot ve madenî paralarla** başlanması ve daha sonra okul kantini gibi doğal bir ortamda uygulama yapılması, becerinin **genellenmesini ve işlevsel kullanımını** destekler.

III. Ödeme becerisinin öğretimini, öğrenci dört işlemi eksiksiz öğreninceye kadar ertelemesi: Yanlıştır. Günlük yaşam becerilerinin öğretimi için öğrencinin **dört işlemi tamamen öğrenmiş olması beklenmez**. Özel eğitimde öğretim, öğrencinin ihtiyaç duyduğu işlevsel beceriler üzerinden planlanır. Para ödeme becerisi de öğrencinin matematikteki tüm işlemleri öğrenmesinden bağımsız olarak **doğrudan ve işlevsel biçimde öğretilebilir**.

Dolayısıyla uygun uygulamalar **I ve II** numaralı uygulamalardır.

Cevap: D

41. Aile eğitimi programında katılımın sürdürülebilmesi için programın içeriği ve uygulanma biçimi, öğretmenin kendi varsayımlarına göre değil, öncelikle **ailelerin gereksinimleri, beklentileri, günlük yaşam koşulları ve katılım olanakları** belirlenerek planlanmalıdır. Burada öğretmen, konuları kendi deneyimine göre seçmiş; gün ve saatleri de ailelerin uygunluğu araştırılmadan okulun zamanına göre belirlemiştir. İlk iki oturumdan sonra katılımın azalması da bu planlama eksikliğinin doğrudan bir göstergesidir.

A) Programın bir dönem boyunca sürecek biçimde uzun tutulmuş olması: Yanlıştır. Aile eğitim programlarının dönem boyunca sürmesi tek başına bir planlama hatası değildir. Programın süresi, amaçlara, ailelerin gereksinimlerine ve programın içeriğine göre belirlenebilir.

B) Oturumların okulda değil ailelerin ev ortamında yürütülmüş olması: Yanlıştır. Aile eğitiminin mutlaka ev ortamında gerçekleştirilmesi gerekmez. Okul, toplum merkezi, çevrim içi ortam veya ev gibi farklı ortamlar kullanılabilir. Önemli olan seçilen ortamın ailelerin katılımını ve öğrenmesini desteklemesidir.

C) Oturumlarda ailelere yazılı bilgilendirme materyali dağıtılmamış olması: Yanlıştır. Yazılı materyaller aile eğitimini destekleyebilir; ancak programın temel planlama eksikliği bu değildir. Materyal dağıtılması, gereksinim belirleme ve uygun zamanlama yapılmadığında düşük katılım sorununu tek başına çözmez.

D) Programın bir uzman desteği alınmadan yalnızca öğretmence yürütülmesi: Yanlıştır. Özel eğitim öğretmeni aile eğitimi programını planlayıp yürütebilir. Gereksinime göre başka uzmanlarla iş birliği yapılması yararlı olabilir; ancak her aile eğitimi programında mutlaka farklı bir uzmanın bulunması zorunlu değildir.

E) Konuların ve oturum düzeninin, ailelerin gereksinim ve olanakları belirlenmeden kararlaştırılması: Doğrudur. Etkili bir **aile eğitimi programı**, öncelikle **aile gereksinimlerinin belirlenmesine** dayanmalıdır. Ailelerin hangi konularda desteğe gereksinim duyduğu, hangi zamanlarda katılabileceği, ulaşım ve zaman gibi olanakları dikkate alınmadan yapılan planlama katılımın azalmasına yol açabilir. Bu nedenle öğretmenin kendi deneyimini temel alarak içerik belirlemesi ve okulun uygunluğuna göre zaman seçmesi, **gereksinim ve olanak belirleme sürecinin atlandığını** göstermektedir.

Cevap: E

42. "Sıra alma" ve "paylaşma" becerileri, özellikle özel gereksinimli öğrenciler için **açık öğretim, görsel destek, akran etkileşimi ve anında pekiştirme** yoluyla desteklenebilir. Verilen uygulamalar bu açıdan değerlendirildiğinde:

I. Oyunun kurallarını ve sıranın kimde olduğunu gösteren görsel bir kart kullanması: Uygundur. **Görsel destekler**, öğrencinin oyunun kurallarını ve sıranın ne zaman kendisine geleceğini anlamasını kolaylaştırır. Özellikle sıra bekleme gibi zamanlama ve sosyal etkileşim gerektiren becerilerde görsel ipuçları davranışın öngörülebilirliğini artırabilir.

II. Beceri kazanılıncaya kadar oyunu yalnızca kendisiyle ikili biçimde sürdürüp akranları oyuna almaması: Uygun değildir. Hedef beceriler **sıra alma ve paylaşma** olduğundan, bu becerilerin doğal olarak ortaya çıkacağı **akran etkileşimine** yer verilmelidir. Öğretmenin öğrenciyle yalnızca bire bir oyun oynaması başlangıçta öğretim amacıyla kullanılabilir; ancak beceri kazanılıncaya kadar akranları tamamen dışarıda bırakmak, becerinin sosyal ortamda kullanılmasını ve **genellenmesini** sınırlar.

III. Sırasını bekleyen öğrenciyi, bu davranış gerçekleştiği anda pekiştirmesi: Uygundur. Hedef davranışın hemen ardından **anında pekiştirme** yapılması, öğrencinin hangi davranışının pekiştirildiğini açık biçimde öğrenmesini sağlar. Böylece sıra bekleme davranışının gelecekte tekrarlanma olasılığı artar.

Bu nedenle **I ve III** uygun etkinliklerdir.

Cevap: C

43. Öğretmenin derse **doğrudan koşu ve sıçrama gibi yoğun fiziksel etkinliklerle başlaması** ve ders sonunda herhangi bir geçiş yapmadan öğrencileri sınıfa göndermesi, beden eğitimi dersinin temel bölümlerinin planlanmadığını göstermektedir. Özellikle yoğun fiziksel etkinliklerden önce vücudun etkinliğe hazırlanması, ders sonunda ise fiziksel etkinliğin kademeli olarak azaltılması gerekir.

A) Dersin başında ısınma, sonunda soğuma bölümlerine yer verilmemiş olması: Doğrudur. Beden eğitimi derslerinde **ısınma**, öğrencilerin fiziksel etkinliğe hazırlanmasını; **soğuma** ise etkinlik sonrasında fiziksel aktivitenin kademeli olarak azaltılmasını sağlar. Öğrencilerin derse doğrudan koşu ve sıçramayla başlaması ve zil çalar çalmaz sınıfa gönderilmesi, her iki bölümün de atlandığını göstermektedir. Öğrencilerin sonrasında kas ağrısından yakınması da bu planlama eksikliğiyle ilişkilendirilebilir.

B) Ders süresinin planlanan etkinlik sayısına göre kısa tutulmuş olması: Yanlıştır. Soruda ders süresinin yetersiz olduğuna ilişkin bir bilgi bulunmamaktadır. Temel sorun, ders süresinin nasıl kullanıldığı ve dersin bölümlerinin planlanmasıdır.

C) Etkinliklerin bireysel değil yarışma biçiminde düzenlenmiş olması: Yanlıştır. Yarışma etkinlikleri beden eğitimi derslerinde kullanılabilir. Önemli olan etkinliğin öğrencilerin **bireysel farklılıkları ve fiziksel yeterlikleri** dikkate alınarak güvenli biçimde düzenlenmesidir.

D) Etkinlik sırasında öğrencilere su içme arası verilmemiş olması: Yanlıştır. Fiziksel etkinliklerde suya erişim önemli olmakla birlikte, verilen durumda temel planlama hatası bu değildir. Sorunun özellikle derse doğrudan yoğun etkinlikle başlanmasına ve dersin ani biçimde sonlandırılmasına dikkat çekmesi, **ısınma ve soğuma** eksikliğini göstermektedir.

E) Etkinliklerin açık alan yerine kapalı salonda yürütülmüş olması: Yanlıştır. Beden eğitimi etkinliklerinin kapalı salonda yapılması tek başına bir planlama hatası değildir. Etkinliğin niteliğine ve ortamın güvenlik koşullarına uygun olması yeterlidir.

Cevap: A

44. Öğrencinin **ileri derecede işitme kaybı** nedeniyle davulun sesini ayırt edememesi, ritim çalışmasına katılımını engelleyen temel unsurun **ritmin işitsel olarak algılanamaması** olduğunu göstermektedir. Öğrenci bu nedenle arkadaşlarını izleyerek ritmi takip etmeye çalışmakta ancak vuruş zamanını yeterince belirleyememektedir. Dolayısıyla öğretmenin yapması gereken, öğrenciyi etkinlikten uzaklaştırmak veya tüm grubun etkinliğini değiştirmek değil, ritmin öğrenci tarafından **farklı duyusal kanallar aracılığıyla algılanmasını sağlamaktır**. Bu nedenle **dokunsal ve görsel ipuçlarının birlikte kullanılması** en uygun uyarlamadır.

A) **Öğrenciyi ritim çalışmasının dışında tutup etkinlikte yalnızca dinleyici olarak bulundurmak:** Yanlıştır. Öğrencinin işitme kaybı nedeniyle etkinlikten çıkarılması, **aktif katılım ve fırsat eşitliği** ilkelerine aykırıdır. Öğrencinin gereksinimine uygun uyarlama yapılarak etkinliğe katılması sağlanmalıdır.

B) **Ritim çalışmasının temposunu bütün grup için belirgin biçimde yavaşlatarak sürdürmek:** Yanlıştır. Öğrencinin temel sorunu ritmin hızlı olması değil, **davul sesini ayırt edememesidir**. Temponun yavaşlatılması işitsel algı sorununu ortadan kaldırmaz.

C) **Öğrenciye davul yerine sesi daha yüksek bir çalgı vererek çalışmayı aynı biçimde sürdürmek:** Yanlıştır. Sesin daha yüksek olması, ileri derecede işitme kaybı olan öğrencinin ritmi mutlaka ayırt edebilmesini sağlamaz. Burada öğrencinin kullanabileceği **alternatif duyusal ipuçları** oluşturulmalıdır.

D) **Öğrencinin ritmi öğrenmesi için çalışmayı her derste aynı ezgiyle yeniden yinelemek:** Yanlıştır. Tekrar öğretimde yararlı olabilir; ancak burada temel güçlük öğrencinin ritmi yeterince tekrar etmemesi değil, **ritmi işitsel yoldan algılayamamasıdır**. Dolayısıyla öncelikle erişim biçimi uyarlanmalıdır.

E) **Ritmi davulun gövdesinden titreşimle hissettirmek ve vuruş anını görsel işaretle birlikte sunmak:** Doğrudur. Öğrenci davulun oluşturduğu **titreşimi dokunsal olarak hissederek** ritmin varlığını ve vuruşlarını algılayabilir. Vuruş anının **görsel bir işaretle** gösterilmesi ise zamanlamayı takip etmesini kolaylaştırır. Böylece işitsel yoldan ulaşamadığı ritim bilgisine **dokunsal ve görsel yollarla** erişir ve grupla birlikte etkinliğe aktif olarak katılabilir.

Cevap: E

45. Birinci öğretmen öğrencinin **yüzlük tabloda ritmik sayma** becerisini hedeflerken, ikinci öğretmen sayısal beceriyi öğrencinin **market alışverişinde fişi okuyup uygun miktarda para ödeme** davranışında kullanmasını hedeflemektedir. Buradaki temel fark, ikinci hedefin akademik beceriyi soyut biçimde öğretmek yerine öğrencinin **gerçek yaşamda bağımsızlığını artıracak işlevsel bir beceriye dönüştürmesidir**. Özel eğitimde özellikle orta düzeyde zihinsel yetersizliği olan öğrenciler için akademik becerilerin günlük yaşam etkinlikleriyle ilişkilendirilmesi, becerinin **işlevselliğini ve genellenmesini** destekler.

A) **Hedefin akademik içerikten tümüyle uzaklaştırılıp yalnızca öz bakıma yöneltilmiş olması:** Yanlıştır. İkinci hedef akademik içerikten uzak değildir. **Para miktarını ve toplam tutarı okuma**, matematiksel ve okuryazarlıkla ilişkili akademik becerilerin günlük yaşamda kullanılmasını gerektirir. Ayrıca hedef yalnızca öz bakım becerisi de değildir.

B) **Akademik becerinin, öğrencinin günlük yaşamındaki kullanımına bağlanmış olması:** Doğrudur. İkinci öğretmen, matematiksel beceriyi **market alışverişi ve para ödeme gibi doğal ve işlevsel bir yaşam bağlamına** yerleştirmiştir. Böylece öğrenci yalnızca "sayı sayma" becerisini değil, bu beceriyi **bağımsız yaşamda kullanmayı** öğrenmektedir. Bu yaklaşım, özel eğitimde akademik becerilerin işlevsel yaşam becerileriyle bütünleştirilmesini ifade eder.

C) **Hedefin, izlenen öğretim programındaki sıralamaya sadık kalınarak belirlenmiş olması:** Yanlıştır. Soruda ikinci öğretmenin hedefini belirlerken öğretim programındaki konu sıralamasını temel aldığı belirtilmemektedir. Aksine hedef, öğrencinin **günlük yaşam gereksinimine** dayandırılmıştır.

D) **Öğrencinin tipik gelişen akranlarının başarı düzeyine yaklaştırılmasının amaçlanması:** Yanlıştır. Özel eğitimde hedefler öğrenciyi doğrudan akranlarıyla karşılaştırmak yerine **bireysel gereksinimleri, mevcut performansı ve bağımsız yaşam için gerekli becerileri** dikkate almalıdır.

E) **Temel akademik becerilerin öğretiminin diğer alanlara göre önceliklendirilmiş olması:** Yanlıştır. İkinci öğretmenin önerisi akademik beceriyi diğer alanların önüne geçirmekten çok, akademik beceriyi **işlevsel bir günlük yaşam becerisi içinde kullanılır hâle getirmeye** yöneliktir.

Cevap: B

46. Veli, öğretmenden **ilaç değişikliği** ve **tanının gelecekte ortadan kalkıp kalkmayacağı** konusunda görüş istemektedir. Bu sorular doğrudan **tıbbi değerlendirme ve tanısal öngörü** gerektirdiğinden öğretmenin mesleki yetki ve uzmanlık alanının dışındadır. Öğretmenin burada yapması gereken, veliyi cevapsız bırakmak da kendi bilgisiyle tıbbi öneride bulunmak da değil; **mesleki sınırını açıkça belirtip uygun uzmana yönlendirmek ve aileyi eğitim alanında desteklemeyi sürdürmektir**.

A) **Sınıf içi gözlemlerine dayanarak ilacın değiştirilmesi konusunda veliye görüş bildirmek:** Yanlıştır. Öğretmenin sınıf içindeki gözlemleri değerli olmakla birlikte **ilaç tedavisi hakkında karar verme veya ilaç değişikliği önerme yetkisi** yoktur. Böyle bir öneri mesleki sınırların aşılması anlamına gelir.

B) **Soruyu yanıtsız bırakıp oturumun önceden planlanmış olan konusuna hemen geri dönmek:** Yanlıştır. Öğretmen sorunun kendi uzmanlık alanı dışında olduğunu belirtebilir; ancak ailenin bilgi gereksinimini tamamen görmezden gelmemelidir. **Uygun uzmana yönlendirme** aile eğitiminin önemli bir parçasıdır.

C) **Kendi alanının sınırını belirterek veliyi ilgili uzmana yönlendirmek ve bilgilendirmeyi sürdürmek:** Doğrudur. Öğretmen, **mesleki yetki ve uzmanlık sınırlarını** koruyarak ilaç ve tanıyla ilgili konularda ilgili sağlık uzmanına yönlendirme yapmalıdır. Bunun yanında çocuğun eğitimsel gereksinimleri, sınıf içi gözlemleri ve eğitim süreci konusunda aileyi bilgilendirmeye devam edebilir. Böylece hem **mesleki sınırlar korunur** hem de ailenin bilgi gereksinimi uygun kanala yönlendirilmiş olur.

D) **Benzer durumdaki başka bir öğrencinin süreçte neler yaşadığını veliye ayrıntılı biçimde aktarmak:** Yanlıştır. Başka bir öğrencinin sağlık durumu ve tedavi süreci hakkında ayrıntılı bilgi paylaşmak **gizlilik ve mahremiyet** ilkelerine aykırıdır. Ayrıca başka bir çocuğun yaşantısı, bu öğrencinin tedavisi hakkında güvenilir bir temel oluşturmaz.

E) **Velinin sorusunu, çocuğun tanısına ilişkin bir değerlendirme raporu hazırlayarak yanıtlamak:** Yanlıştır. Öğretmenin kendi sınıf içi gözlemlerine dayanarak **tıbbi tanı veya tanının gelecekteki seyri hakkında değerlendirme raporu** hazırlaması uygun değildir. Tanı ve tedaviyle ilgili değerlendirmeler ilgili sağlık uzmanlarının yetki alanındadır.

Cevap: C

47. Öğrenci taslağını tamamladıktan sonra önce **akranından aldığı görüş doğrultusunda bir paragrafın yerini değiştirmiş ve eksik bıraktığı düşünceyi metnine eklemiş**, ardından metnini **yazım ve noktalama bakımından denetleyerek son biçimini vermiştir**. Bu iki işlem, POWER stratejisinin taslak oluşturma sonrasındaki iki basamağını ayırt etmeyi gerektirmektedir. İlk işlem metnin içeriği ve örgütlenmesi üzerinde değişiklik yapmayı, ikinci işlem ise metnin son biçimsel kontrolünü ifade etmektedir.

POWER stratejisi, özel gereksinimli öğrencilerin yazılı anlatım becerilerini sistematik biçimde geliştirmek amacıyla kullanılan **süreç temelli bir yazma stratejisidir**. POWER adı, yazma sürecinin beş basamağının **İngilizce adlarının baş harflerinden** oluşur: **Plan** (planla), **Organize** (organize et), **Write** (yaz), **Edit** (düzenle) ve **Revise** (gözden geçir). Stratejinin temel amacı, öğrencinin yazmayı yalnızca ortaya çıkan son ürün olarak değil, planlama, metin oluşturma ve metni geliştirme aşamalarından oluşan bir süreç olarak öğrenmesini sağlamaktır.

Planla: Öğrenci yazının **konusunu, amacını ve ele alacağı temel düşünceleri** belirler. **Organize et:** Belirlenen düşünceler arasında ilişki kurulur ve düşüncelerin **hangi sırayla ve nasıl sunulacağı** düzenlenir. **Yaz:** Planlanan ve organize edilen düşünceler kullanılarak **taslak metin oluşturulur**. **Düzenle:** Oluşturulan taslak üzerinde içerik ve yapı bakımından değişiklik yapılır. Öğrenci **eksik düşünceleri ekleyebilir, gereksiz bölümleri çıkarabilir, açıklamaları geliştirebilir veya paragrafların yerini değiştirebilir. Gözden geçir:** Metnin son hâli **yazım, noktalama, dil bilgisi ve biçimsel doğruluk** açısından kontrol edilir ve gerekli düzeltmeler yapılır.

Bu bilgiler sorudaki iki işlemin ayırt edilmesini kolaylaştırır. Öğrencinin **bir paragrafın yerini değiştirmesi ve eksik bir düşünceyi eklemesi**, metnin içeriğini ve örgütlenmesini geliştirmeye yöneliktir. Bu nedenle **düzenle** basamağıdır. Öğrencinin daha sonra **yazım ve noktalama bakımından denetleme yapması** ise metnin son kontrolünü gerçekleştirdiğini gösterir ve g**özden geçir** basamağına karşılık gelir.

A) **Planla – Organize et:** Yanlıştır. Bu iki basamak yazma sürecinin başlangıcında gerçekleşir. Öğrenci bu aşamaları tamamlamış ve taslağını oluşturmuştur. Soruda verilen işlemler taslak oluşturulduktan sonra gerçekleşmektedir.

B) **Organize et – Yaz:** Yanlıştır. **Organize et**, düşüncelerin ve metnin yapısının planlanmasını; **yaz**, bu plan doğrultusunda taslak metnin oluşturulmasını ifade eder. Öğrenci artık taslak oluşturma aşamasını tamamlamıştır.

C) **Yaz – Düzenle:** Yanlıştır. Öğrencinin ilk yaptığı işlem yeni bir metin yazmak değil, oluşturduğu taslağın **içeriğini ve örgütlenmesini değiştirmektir**. İkinci işlem ise düzenleme değil, yazım ve noktalama açısından son kontroldür.

D) **Düzenle – Gözden geçir:** Doğrudur. **Paragrafın yerini değiştirme ve eksik düşünceyi ekleme**, metnin içeriği ve örgütlenmesi üzerinde yapılan değişiklikler olduğu için **düzenle** basamağına; **yazım ve noktalama bakımından denetleme**, metnin son biçimsel kontrolü olduğu için **gözden geçir** basamağına karşılık gelir.

E) **Gözden geçir – Düzenle:** Yanlıştır. Basamakların sırası ters verilmiştir. Öğrenci önce **içerik ve yapı bakımından düzenleme yapmış**, daha sonra **yazım ve noktalama açısından gözden geçirmiştir**.

Cevap: D

48. Öğrenci **24 basamağın hemen tamamını bağımsız olarak gerçekleştirebildiği hâlde** oturumların gereğinden fazla uzaması ve becerinin bütün olarak tamamlanamaması, öğrencinin belirli bir basamakta zorlandığını değil, **beceri analizinin gereğinden fazla ayrıntılandırıldığını** düşündürmektedir. Beceri analizinin amacı, beceriyi öğretilebilir ve izlenebilir basamaklara ayırmaktır; ancak gereksiz yere çok sayıda basamak oluşturulması öğretim sürecini uzatabilir ve becerinin bir bütün olarak gerçekleştirilmesini güçleştirebilir. Bu nedenle öğrencinin zaten bağımsız yaptığı küçük basamakların **birleştirilmesi** ve beceri analizinin daha işlevsel hâle getirilmesi gerekir.

A) **Basamak sayısını daha da artırarak beceri analizini ayrıntılandırmak:** Yanlıştır. Öğrenci zaten basamakların hemen tamamını bağımsız yapabilmektedir. Basamak sayısını artırmak öğretim süresini daha da uzatır ve soruda belirtilen problemi büyütür. Beceri analizinin ayrıntı düzeyi, öğrencinin gereksinimine uygun olmalıdır.

B) **Bağımsız gerçekleştirilen basamakları birleştirerek basamak sayısını azaltmak:** Doğrudur. Öğrenci basamakların hemen tamamını bağımsız gerçekleştirdiğine göre mevcut analiz **gereğinden fazla ayrıntılı** hazırlanmış olabilir. Birbirinden bağımsız olarak yapılabilen küçük adımların birleştirilmesi, beceri analizini daha işlevsel hâle getirir ve öğrencinin **ceket giyme becerisini daha akıcı biçimde tamamlamasına** olanak sağlar.

C) **Hedef davranışı değiştirip öğrenciyle daha kolay bir beceriye geçmek:** Yanlıştır. Öğrencinin beceriyi gerçekleştirme kapasitesinde belirgin bir yetersizlik görülmemektedir. Sorun hedef becerinin öğrenci için fazla zor olması değil, **beceri analizinin uygun ayrıntı düzeyinde yapılandırılmamış olmasıdır**.

D) **Her bir basamakta öğrenciye sunulan ipucunun yoğunluğunu artırmak:** Yanlıştır. Öğrenci basamakların hemen tamamını zaten **bağımsız** gerçekleştirmektedir. Bu nedenle daha yoğun ipucu kullanmak gereksizdir ve öğrencinin bağımsızlığını desteklemek yerine ipucuna bağımlılık oluşturma riski taşıyabilir.

E) **Beceri analizi kaydını daha sık aralıklarla yeniden almak:** Yanlıştır. Beceri analizinin daha sık yeniden kaydedilmesi, mevcut sorunu doğrudan çözmez. Kayıtlarda öğrencinin belirli bir basamakta zorlandığı görülmediğine göre asıl yapılması gereken, **basamakların yapısını ve ayrıntı düzeyini yeniden düzenlemektir**.

Cevap: B

49. Özel gereksinimli öğrencilerde **dinleme becerisinin geliştirilmesi**, öğrencinin yalnızca duyduğu bilgiyi tekrar etmesine değil, dinleme sürecine **amaçlı ve etkin biçimde katılmasına** dayanır. Bu nedenle dinleme öncesinde öğrencinin neyi dinleyeceğini ve hangi bilgilere odaklanacağını bilmesi, ayrıca seçilen metnin öğrencinin **yaşantı ve ilgi alanlarıyla ilişkilendirilmesi** dinleme becerisinin gelişimini destekler. Buna karşılık, duyulanları sözcüğü sözcüğüne yineletmek dinlediğini anlamayı doğrudan geliştiren temel bir yaklaşım değildir.

I. Dinleme çalışmasını, öğrencilerden, duyduklarını sözcüğü sözcüğüne yinelemelerini isteyerek yürütmesi: Yanlıştır. **Dinleme becerisi**, duyulan bilgiyi yalnızca aynen tekrar etmekten ibaret değildir. Öğrencinin dinlediğini **anlaması, önemli bilgileri ayırt etmesi, anlamlandırması ve gerektiğinde uygun tepki vermesi** beklenir. Sözcüğü sözcüğüne yineleme, özellikle dinleme-anlama becerisinin yerine geçmez.

II. Dinleme öncesinde dinleme amacını ve nelere dikkat edileceğini öğrencilerle birlikte belirlemesi: Doğrudur. **Dinleme öncesi hazırlık**, öğrencinin dikkatini belirli bilgi ve özelliklere yönlendirir. Öğrencinin "Neyi dinleyeceğim?" ve "Dinlerken nelere dikkat edeceğim?" sorularının yanıtını bilmesi, **amaçlı ve seçici dinlemeyi** destekler. Özel gereksinimli öğrenciler açısından bu tür açık beklentiler ve ön bilgiler, dinleme görevini daha anlaşılır hâle getirir.

III. Dinleme metnini öğrencilerin yaşantılarına ve ilgi alanlarına yakın bağlamlardan seçmesi: Doğrudur. Öğrencinin **ön bilgileri ve yaşantılarıyla bağlantılı** içerikler, yeni bilgilerin anlamlandırılmasını kolaylaştırır ve dinlemeye yönelik ilgiyi artırabilir. Özellikle özel gereksinimli öğrenciler için tanıdık ve anlamlı bağlamlardan yararlanılması, dinleme etkinliğine katılımı destekler.

Bu nedenle **II ve III** uygun uygulamalardır.

Cevap: D

50. Görme yetersizliği olan öğrencinin beden eğitimi etkinliklerinden dışlanması yerine, **çevrenin güvenli ve öngörülebilir hâle getirilmesi** ve öğrencinin hareket edeceği ortamı önceden tanıması sağlanmalıdır. Buradaki temel amaç, hareketi ortadan kaldırmak değil, **çarpma ve düşme riskini çevresel düzenlemelerle azaltarak öğrencinin bağımsız katılımını desteklemektir**.

A) Sabit malzemelerin yeri korunmalı, riskli yüzeyler yumuşak malzemeyle kaplanmalı ve öğrenci alanı önceden tanımalıdır: Doğrudur. Görme yetersizliği olan öğrencinin güvenli hareket edebilmesi için **çevrenin düzenli ve öngörülebilir olması** önemlidir. Sabit nesnelerin yerlerinin korunması, düşme veya çarpma riski oluşturan yüzeylerin güvenli hâle getirilmesi ve öğrencinin etkinlik öncesinde **salonun fiziksel düzenini tanıması**, mekânda yönelim ve bağımsız hareket becerisini destekler. Böylece öğrenci etkinlikten dışlanmadan güvenli biçimde katılabilir.

B) Güvenlik gerekçesiyle öğrenci hareket gerektiren etkinliklerden muaf tutulmalı, dersi izleyerek katılmalıdır: Yanlıştır. Güvenlik amacıyla öğrenciyi etkinliklerden tamamen çıkarmak **katılım fırsatını sınırlar**. Uygun çevresel düzenlemeler ve gerekli öğretimsel uyarlamalar yapılarak öğrencinin hareketli etkinliklere katılması sağlanmalıdır.

C) Öğrenci yalnızca yerinde ve otururak yapılabilen etkinliklere yönlendirilerek çarpma riski ortadan kaldırılmalıdır: Yanlıştır. Bu yaklaşım güvenliği sağlamak yerine öğrencinin **hareket ve fiziksel etkinlik fırsatlarını gereksiz biçimde sınırlar**. Amaç öğrenciyi hareketsiz tutmak değil, çevreyi güvenli hâle getirmektir.

D) Öğrenciye ders boyunca bir akran eşlik etmeli ve hareketleri öğrenci adına bu akran gerçekleştirmelidir: Yanlıştır. Akran desteği gerektiğinde yararlı olabilir; ancak hareketleri öğrencinin yerine akranının gerçekleştirmesi öğrencinin **bağımsız katılımını ve motor beceri gelişimini** engeller. Destek gerekiyorsa akran, öğrencinin yerine yapmak yerine öğrencinin kendi hareketini gerçekleştirmesine yardımcı olmalıdır.

E) Salon düzeni her derste değiştirilerek öğrencinin beklenmedik durumlarla baş etmesi sağlanmalıdır: Yanlıştır. Özellikle görme yetersizliği olan öğrencinin güvenli yönelimi açısından **çevrenin öngörülebilir ve tutarlı olması** önemlidir. Salon düzeninin sürekli değiştirilmesi çarpma ve yönelim riskini artırabilir.

Cevap: A